

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra biologie a environmentálních studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Památné stromy Milevska
Memorial trees of Milevsko

Vít Polák

Vedoucí práce: doc. RNDr. Vasilis Teodoridis, Ph.D.

Studijní program: Biologie, geologie a environmentalistika se zaměřením na vzdělávání

Studijní obor: Biologie, geologie a environmentalistika se zaměřením na vzdělávání se
sdruženým studiem Dějepis se zaměřením na vzdělávání

2024

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Památné stromy Milevska potvrzuji, že jsem ji vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Milevsku dne 11.4.2024

Tímto bych rád poděkoval mému vedoucímu bakalářské práce doc. Vasilovi Teodoridisovi za pomoc během jejího zpracování. Dále pak Ing. Ludmile Komárkové, z odboru životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny Městského úřadu Milevsko, za poskytnuté informace k milevským památným stromům.

Abstrakt

Bakalářská práce má za cíl seznámit zájemce s památnými stromy, které se vyskytují na území obce s rozšířenou působností Milevsko. Aktuálně je zde registrováno celkově 23 památných stromů. Práce za využití databáze Agentury ochrany a přírody České republiky detailně popisuje obecnou charakteristiku, botanický popis, rozšíření, stanoviště a další informace týkající se např. data vyhlášení, důvodu ochrany a zdravotního stavu památného stromu. Součástí práce je také stručná rešerše legislativního rámce, historie a současného stavu ochrany památných stromů v České republice.

Klíčová slova

památné stromy, Milevsko, legislativa, Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

Abstract

The aim of the bachelor's thesis is to acquaint interested parties with the memorial trees that are found in the territory of Milevsko. A total of 23 memorial trees are currently registered here. The work based on the database of the Czech Republic Agency for Protection and Nature describes in detail the general characteristics, botanical description, distribution, habitat and other information regarding e.g., the date of announcement, the reason for protection and the state of health of the memorial tree. The thesis focuses also on the legislative framework, history and current status of the protection of memorial trees in the Czech Republic.

Keywords

memorial trees, Milevsko, legislation, Nature and Landscape Protection Agency of the Czech Republic

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Charakteristika zkoumané oblasti	2
3	Historie ochrany stromů v České republice	3
3.1	Středověk	3
3.2	Novověk.....	3
3.3	Od 20. století po současnost	3
4	Památné stromy a jejich význam v krajině	5
5	Současná ochrana památných stromů	5
6	Ústřední seznam památných stromů Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky	6
7	Zákon o ochraně přírody a krajiny	7
7.1	Znění § 46 zákon č. 114/1992 Sb.	7
7.1.1	Podmínky pro vyhlášení památného stromu	7
7.1.2	Samotné vyhlášení stromu za památný	8
7.1.3	Památné stromy a jejich ochrana.....	8
7.1.4	Ochranné pásmo památného stromu	9
7.1.5	Výjimky ze zákazů, či případné zrušení ochrany památného stromu	9
7.1.6	Kompetence orgánu ochrany přírody	9
7.1.7	Sankce za poškozování památného stromu	10
7.2	Znění § 47 zákon č. 114/1992 Sb.	11
7.2.1	Ústřední seznam ochrany přírody.....	11
7.2.2	Označení památného stromu	11
8	Památné stromy Milevska.....	12
8.1	Klášteří lípa.....	12
8.2	Javor na Vinicích	16
8.3	Sádecký dub.....	18
8.4	Lípa u hřbitova.....	20
8.5	Srlínská lípa	22
8.6	Blehovská lípa	24
8.7	Jickovické lípy	25
8.8	Lípy v Zahrádce	26
8.9	Žebrákovská lípa.....	27
8.10	Jickovický habr – Varta	28
8.11	Dub u Květovské obory	30

8.12	Borovanský dub	31
8.13	Příleповský dub	32
8.14	Branická lípa.....	33
8.15	Božetická lípa	34
8.16	Květušská lípa.....	35
8.17	Lípa v Chyškách	36
8.18	Rohozovská lípa	37
8.19	Ratibořský klen – Nálesí.....	38
8.20	Jenišovický javor	40
8.21	Jenišovická hrušeň.....	42
8.22	Hrušeň v Zálší.....	44
8.23	Kučeřský jalovec	45
9	Závěr	47
10	Literatura	48

1 Úvod

Cílem bakalářské práce je podat informace zájemcům o památné stromy, které se vyskytují na území obce s rozšířenou působností Milevsko. Toto území bylo dříve samostatným okresem. Centrem zkoumané oblasti je město Milevsko, které se nachází v okrese Písek, přibližně 25 km severovýchodně od Písku a 25 km západně od Tábora. První část práce se zabývá problematikou ochrany stromů v minulosti, významem památných stromů v přírodě a lidské společnosti, současnou ochranou památných stromů a také popisuje ústřední seznam památných stromů Agentury ochrany přírody a krajiny. V práci dále nechybí ani kapitoly zaměřené na legislativu, která řeší problematiku památných stromů. Hlavní část práce se věnuje podrobné charakteristice 23 milevských památných stromů, s důrazem na jejich obecnou charakteristiku, botanický popis, rozšíření, stanoviště a dalším informacím, jako je např. datum a důvody vyhlášení památného stromu, za využití databáze Agentury ochrany přírody a krajiny.

2 Charakteristika zkoumané oblasti

Obec s rozšířenou působností Milevsko (dále jen „ORP Milevsko“) se nachází v severovýchodní části okresu Písek, v Jihočeském kraji (viz Obr. 1). Toto území bývalo od roku 1850 do roku 1960 samostatným okresem. Výjimku tvořila léta 1942-1948, kdy Milevsko spadalo pod okres Tábor. Od roku 1960 je tak území obce s rozšířenou působností Milevsko součástí píseckého okresu. Nachází se zde celkem 26 obcí, kdy jedna z nich, Milevsko, má statut města a dvě, Bernartice a Sepekov, statut městyse. K 1.1.2023 byl počet obyvatel tohoto území 18 188¹ a jeho rozloha je 38 508 ha. Mezi významné kulturní památky zde patří například premonstrátský klášter Milevsko, jakožto nejstarší klášter v jižních Čechách, dále románsko-gotický kostel sv. Prokopa v Chyškách, usedlosti v Zahrádce ve stylu selského baroka, Jenišovický zámek z 18. století, či barokní kostel Jména Panny Marie v Sepekově a mnoho dalších.

Obr. 1 území ORP Milevsko, Zdroj: ČÚZK

¹ Český statistický úřad: Počet obyvatel v obcích, Počet obyvatel ve SO ORP k 1.1.2023. [cit. 5.4.2024] Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/191186757/1300722302.pdf/e8509896-4d8a-45d0-a24d-d71e49af9bc2?version=1.1>

3 Historie ochrany stromů v České republice

3.1 Středověk

Jako symboly kultu byly staré stromy uctívány a chráněny od nepaměti. Již Kosmas se ve své Kronice zmiňuje o tom, že Břetislav Mladší nechal pro svou horlivost ke křesťanskému náboženství vyhnat ze země všechny čaroděje, hadače, věštce a nechal pokácet a spálit háje nebo stromy, které prostý lid na mnoha místech uctíval. Ve středověku souvisela ochrana stromů s péčí o lesy. Z nejstarších dochovaných předpisů o hospodaření v lese a následných trestech za jeho poškozování je Právo českého knížete Konráda Oty z roku 1189. Dokonce i v nevydaném zemském zákoníku Majestas Carolina Karla IV. je uvedeno, že je třeba dbát na ochranu lesů.²

3.2 Novověk

Marií Terezií byl v roce 1754 vydán Řád lesní, který byl důkladným předpisem na ochranu a hospodaření v lesích. Profesor univerzity v Berlíně Alexander von Humboldt jako první nazval majestátní a věkovité stromy termínem přírodní památka, po své vědecké výpravě do jižní Ameriky mezi lety 1799-1804 (Reš, Štěrba, 2010, s. 7).

3.3 Od 20. století po současnost

Dne 30. října 1904 byl založen v Praze Svaz českých okrašlovacích spolků v království Českém se sídlem v Praze. Tento Svaz vydával až do padesátých let časopis Krása našeho domova, ve kterém se psalo i o ochraně památných stromů. V roce 1899 Jan Evangelista Chadt-Ševětínský publikoval první přehled památných stromů v Čechách. V časopise Český lid pak tentýž autor publikoval v roce 1908 soupis Staré a památné stromy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, ve kterém je popis 165 stromů s 30 obrazy. V roce 1913 pak vyšlo v Písku doplněné vydání, ve kterém již bylo 320 stromů se 160 obrazy. Zde je dokonce zmínka, včetně fotografie, o památné hrušce v Milevsku, která rostla v tehdejší Týnské ulici, dnešní Čs. legii.³ Od roku 1920 bylo možné využít k ochraně památných stromů takzvaný přidělový zákon, konkrétně pak §20 (Reš, Štěrba, 2010, s. 8). V roce 1941 byl zpracován nový Soupis našich starých

² REŠ, Bohumil a ŠTĚRBA, Pavel, 2010. *Památné stromy: metodika AOPK ČR*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, s. 7. [online] [cit. 20.3.2024] Dostupné z: <https://docplayer.cz/8039144-Pamatne-stromy-metodika-aopk-cr.html>

³ CHADT-ŠEVĚTÍNSKÝ, Jan Evangelista, ed., 1913. *Staré a památné stromy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: popisy 320 vzácných stromů se 160 obrazy význačných druhů. 2.*, rozmn. vyd. V Písku: Nákladem vlastním, s. 62. [online] [cit. 28.3.2024] Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:1a4884f0-9b07-11ed-b503-5ef3fc9bb22f?page=uuid:161d6cda-b1b7-4ab2-a457-97acd637d313>

a památných stromů. Přijetím zákona č. 40/1956 Sb. o ochraně přírody byly vyhlášovány památné stromy jako chráněné přírodní výtvoary nebo chráněné přírodní památky (Reš, Štěrbá, 2010, s. 9). Až zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny jako samostatnou kategorii definoval památné stromy a také nově upravil kompetence orgánů ochrany přírody. Konkrétní podrobnosti pak upravila vyhláška Ministerstva životního prostředí České republiky č. 395/1992 a také Metodický návod odboru ochrany přírody Ministerstva životního prostředí České republiky k vyhlásování památných stromů, jejich skupin a stromořadí.

4 Památné stromy a jejich význam v krajině

Památné stromy jsou významnými prvky kulturní krajiny a jsou součástí krajinné zeleně. Někdy jsou označovány za zeleň rostoucí mimo les, či dřeviny rostoucí mimo les. Jsou tak součástí vegetačního pokryvu v krajině. Ke specifickému poslání památných stromů je zvýrazněna jejich krajinnotvorná funkce, kdy tvoří krajinné dominanty. Dále funkce estetická v případě jejich mohutného vzrůstu, koruny, dlouhověkosti či malebnosti kmene. Bezpochyby též jejich funkce historická, pokud se k nim váže historická událost, pověst nebo činnost významné osobnosti. Dosud nebyla stanovena žádná striktní pravidla pro výběr stromů k jejich vyhlášení za památné. Je tak potřeba stromy zhodnotit z těchto výše zmíněných hledisek a bezpochyby brát v potaz jejich životaschopnost, zdravotní stav či ohroženost.

5 Současná ochrana památných stromů

Do péče o památné stromy se začaly investovat poměrně velké finanční částky, a to především díky zákonu o ochraně přírody a krajiny a také díky zlepšenému systému péče o chráněné části přírody. Jde o krajinnotvorné programy Ministerstva životního prostředí. Velký podíl na zlepšení má i Státní fond životního prostředí. Udržování tohoto fondu vyžaduje každoročně milionové částky, kdy průměrné ošetření památného stromu stojí zhruba 50 000 Kč⁴. Zdravotní stav památného stromu se hodnotí dle mechanického oslabení a poškození daného jedince. Památný strom je tak hodnocen podle úrovně mechanického narušení, stupně kolonizace dřevokaznými houbami, růstových deformací či existence dutin. U milevských památných stromů probíhají arboristické práce, které zahrnují zpravidla 25% redukční řez, dále řez bezpečnostní a zdravotní. Pokud je potřeba, tak dochází k výměně bezpečnostních vazeb, případně jsou provedeny nutné aktuální úpravy, mezi které patří například odstranění zlomené větve po vichřici. Výše takové investice do arboristické práce, pokud během let 2017-2023 u milevských památných stromů proběhla, je popsána jednotlivě u každého z nich.

⁴ NĚMEC, Jan a kol., 2003. *Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. 1. vyd. Praha: Olympia, s. 11. ISBN 80-7033-781-8.

6 Ústřední seznam památných stromů Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky („dále jen AOPK ČR“) je specializovaný orgán státní ochrany přírody. Všechny stromy, jejich skupiny a stromořadí, které byly vyhlášeny za památné, jsou evidovány v ústředním seznamu památných stromů AOPK ČR. V tomto seznamu jsou shromážděny veškeré základní údaje o těchto stromech. Jde o název chráněného objektu s jeho evidenčním číslem, dále jsou zde uvedeny topografické údaje, mezi které patří okres, obec, katastrální území, číslo parcely pozemku dle evidence nemovitostí, vlastník a popis lokality. Nechybí zde základní charakteristické znaky stromu, mezi které patří název druhu dřeviny a zda se jedná o jednotlivce či skupinu s případným počtem jedinců. S uvedeným datem daného měření je zde pak zadán obvod kmene ve výšce 1,3 m nad zemí, celková výška stromu, výška koruny stromu, šířka koruny stromu, zdravotní stav a stáří. Dále zde nechybí ani zdůvodnění ochrany, vymezení ochranného pásma a případné výjimky v jeho vymezení, dosud provedená ošetření či údaje o fyziologickém stavu stromu, konkrétně zdali strom kvete, plodí, či má klíčivá semena. Také je zde možnost se dočíst, kdo a kdy danou ochranu vyhlásil a také její zdůvodnění.

7 Zákon o ochraně přírody a krajiny

Zákon o ochraně přírody a krajiny nabyl účinnosti dne 1.6.1992 (zákon č. 114/1992 Sb.). Podle tohoto zákona se ochranou přírody a krajiny rozumí vymezená péče jak státu, tak fyzických a právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o horniny, nerosty, paleontologické a geologické celky. Dále péče o ekologické systémy a krajinné celky a též i péče o vzhled a přístupnost krajiny.

7.1 Znění § 46 zákon č. 114/1992 Sb.

§ 46 Památné stromy a jejich ochranná pásma

(1) Mimořádně významné stromy, jejich skupiny a stromořadí lze vyhlásit rozhodnutím orgánu ochrany přírody za památné stromy.

(2) Památné stromy je zakázáno poškozovat, ničit a rušit v přirozeném vývoji; jejich ošetřování je prováděno se souhlasem orgánu, který ochranu vyhlásil.

(3) Je-li třeba památné stromy zabezpečit před škodlivými vlivy z okolí, vymezí pro ně orgán ochrany přírody, který je vyhlásil, ochranné pásmo, ve kterém lze stanovené činnosti a zásahy provádět jen s předchozím souhlasem orgánu ochrany přírody. Pokud tak neučiní, má každý strom základní ochranné pásmo ve tvaru kruhu o poloměru desetinásobku průměru kmene měřeného ve výši 130 cm nad zemí. V tomto pásmu není dovolena žádná pro památný strom škodlivá činnost, například výstavba, terénní úpravy, odvodňování, chemizace.

(4) Zrušit ochranu památného stromu může orgán ochrany přírody jen z důvodu, pro který lze udělit výjimku dle § 56.⁵

7.1.1 Podmínky pro vyhlášení památného stromu

Památné stromy se řadí mezi zvláště chráněnou část přírody.⁶ Na památné stromy se vztahuje přísnější ochrana, která společně s ochranou dřevin patřících ke zvláště chráněným druhům rostlin, doplňuje obecnou ochranu všech dřevin, jež rostou mimo les. Ona mimořádnost významných stromů, jejich skupin a stromořadí je jakýmsi neurčitým pojmem, k jehož vysvětlení nám může pomoci metodický pokyn č. 3 odboru ochrany přírody k vyhlášení památných stromů, jejich skupin a stromořadí vydaný Ministerstvem životního prostředí ve věstníku v roce 1993. Do takovéto skupiny patří dřeviny, které vynikají svým vzrůstem, věkem,

⁵ § 46 zákona č. 114/1992 Sb.

⁶ Zvláště chráněná část přírody je velmi významná nebo jedinečná část živé či neživé přírody; může jí být část krajiny, geologický útvar, strom, živočich, rostlina a nerost, vyhlášený ke zvláštní ochraně státním orgánem podle části třetí nebo páté tohoto zákona. (§ 3 odst. 1 písm. h zákona č. 114/1992 Sb.)

tvoří významnou krajinou dominantu, patří mezi zvláště cennou introdukovanou dřevinu, jsou historicky cenné, a tudíž památníky historie a připomínají tak historickou událost, nebo se k nim vážou různé pověsti a báje. Podle judikatury však nemusí památný strom splňovat všechna tato zmíněná kritéria. Estetickou funkci památného stromu hodnotí odborně způsobilé osoby. Taktéž fotodokumentace daného stromu může dát najevo, že se jedná o krásný a výjimečný strom.

7.1.2 Samotné vyhlášení stromu za památný

Památné stromy vyhláší orgán ochrany přírody, který takovéto rozhodnutí provede po správním řízení, ve kterém platí, že již oznámení o zahájení správního řízení je většinou považováno za záměr k vyhlášení památného stromu ve smyslu § 55 odst. 1.⁷ Jedná se o řízení z moci úřední, ke kterému může dát podnět kdokoliv. V praxi se používá takzvaný návrh na vyhlášení památných stromů, jehož vzorem může být i formulář. Tento návrh však není žádostí, kterou je zahájeno správní řízení. Účastníky správního řízení o vyhlášení památného stromu jsou pokaždé vlastník stromu, jímž je myšlen vlastník pozemku, na kterém strom roste a dále vlastníci pozemků, kteří se ocitnou v ochranném pásmu, jež je buď vyhlášené, nebo ze zákona⁸. Také se řízení účastní osoby, které mohou být následným rozhodnutím dotčeny ve svých právech nebo povinnostech. Ze zákona jsou účastníky správního řízení obec v takovém případě, že její pověřený obecní úřad nerozhoduje ve věci jako orgán ochrany přírody. Řízení se mohou účastnit taktéž ekologické spolky. Mezi dotčené orgány mohou být dle konkrétních skutkových okolností zařazeny třeba orgán státní správy lesů, silniční správní úřad či orgán státní památkové péče. Ochrana památného stromu může být také dle § 39 zákona č. 114/1992 Sb. zřízena na základě písemné smlouvy, kterou mezi sebou uzavřou vlastník daného stromu a příslušný orgán ochrany přírody.

7.1.3 Památné stromy a jejich ochrana

Památné stromy je zakázáno poškozovat, ničit a rušit v jejich přirozeném vývoji dle § 46 odst. 2. Na rozdíl od obecné ochrany dřevin rostoucích mimo les, na které se vztahuje § 7 odst. 1⁹, se u památných stromů přistupuje k zákazu rušení v jejich přirozeném vývoji. K tomu,

⁷ (1) Záměr na vyhlášení památných stromů projedná orgán ochrany přírody s vlastníky těchto stromů a orgány státní správy dotčenými podle zvláštních předpisů přiměřeně podle § 40. (§ 55 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.)

⁸ JELÍNKOVÁ, Jitka, 2021. *Zákon o ochraně přírody a krajiny*. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, Praktický komentář, s. 254. ISBN 978-80-7676-021-9.

⁹ (1) Dřeviny jsou chráněny podle tohoto ustanovení před poškozováním a ničením, pokud se na ně nevztahuje ochrana přísnější (§ 46 a 48) nebo ochrana podle zvláštních předpisů.⁵⁾

aby mohlo dojít k ošetření památného stromu je za potřebí souhlasu orgánu ochrany přírody, který daný ochranu vyhlásil. Ošetření stromu je zásahem do předmětu vlastnictví, tudíž je během řízení účasten vlastník stromu, kdy péče o dřeviny je jeho povinností.

7.1.4 Ochranné pásmo památného stromu

Dle § 46 odst. 3 slouží institut ochranného pásma památných stromů k prevenci škodlivých vlivů z okolí. Takovéto ochranné pásmo bývá zpravidla vymezeno orgánem ochrany přírody, který vyhlásil strom za památný. S přihlédnutím ke konkrétním podmínkám by měl zajistit rozsah ochranného pásma památnému stromu jeho ochranu. Činnosti a zásahy, které je možné v ochranném pásmu provádět, lze pouze s předchozím souhlasem orgánu ochrany přírody. Pokud orgán ochrany přírody nevymezí pro památný strom individuální ochranné pásmo, platí ze zákona, že pro každý památný strom je stanoveno základní ochranné pásmo ve tvaru kruhu o poloměru desetinasobku průměru kmene měřeného ve výšce 130 cm nad zemí. V takto specificky vymezeném území nejsou povoleny žádné pro památný strom škodlivé činnosti, kterými jsou myšleny zejména terénní úpravy, odvodňování, výstavby či chemizace.

7.1.5 Výjimky ze zákazů, či případné zrušení ochrany památného stromu

Orgán ochrany přírody může zrušit ochranu památného stromu dle § 46 odst. 4 z důvodu, pro který lze udělit výjimku dle § 56. Podle § 56 odst. 1 povoluje výjimky na žádost toho, kdo zamýšlí uskutečnit škodlivý zásah, orgán ochrany přírody. Výjimky ze zákazů zmíněných v § 46 odst. 2 lze uskutečnit pouze v případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody. Není-li ochrana památných stromů zrušena, nemůže rozhodnout obecní úřad o povolení kácení takovýchto dřevin.¹⁰

7.1.6 Kompetence orgánu ochrany přírody

Správním rozhodnutím vyhlášují památné stromy pověřené obecní úřady. Ve zvláště chráněných územích a jejich ochranných pásmech, mezi které patří chráněné krajinné oblasti, národní parky a národní přírodní rezervace vyhláší památné stromy Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky. Dále mohou památný strom vyhlásit samotné správy národních

⁵⁾ Zákon č. 61/1964. Vyhláška č. 62/1964 Sb., kterou se vydávají prováděcí předpisy k zákonu č. 61/1964 Sb. Zákon č. 132/1989 Sb., o ochraně práv k novým odrůdám rostlin a plemenům zvířat. (§ 7 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.)

¹⁰⁾ Na podzim roku 2017 byla zrušena ochrana a následně došlo k pokácení Květovského buku, jež byl milevským památným stromem. Strom byl ve velmi špatném stavu a hrozilo tak jeho statické selhání, čímž by mohlo dojít k ohrožení bezprostředního okolí. Nacházel se totiž na křižovatce lesních cest. Zdroj: Městský úřad Milevsko, odbor životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny.

parků, či krajské úřady v případě například přírodních rezervací. Na území vojenských újezdů mají takovou záležitost na starost újezdní úřady. Na pozemcích či stavbách, které jsou součástí důležitých objektů pro obranu státu ležících mimo vojenské újezdy pak samotné Ministerstvo pro životní prostředí České republiky. Příslušný orgán ochrany přírody, který vyhlásil strom za památný, k němu vykonává veškeré kompetence. Zejména tak povoluje výjimky ze zákazů u památných stromů, vymezuje ochranné pásmo a uděluje souhlas k činnostem v ochranném pásmu. Uděluje souhlas k jejich ošetřování, rozhoduje v případě zrušení ochrany památného stromu. Předává také dokumentaci o památných stromech a smluvně chráněných památných stromech do ústředního seznamu.

7.1.7 Sankce za poškozování památného stromu

Podle § 87 zákona č. 114/1992 Sb. je poškození či zničení památného stromu pro fyzickou osobu přestupkem, kdy horní hranice pokuty je 100 000 Kč. Pokud dojde k poškození či zničení památného stromu ve zvláště chráněném území, dosahuje horní hranice pokuty 200 000 Kč. Dle § 88 je poškození či zničení památného stromu pro právnickou osobu či podnikající fyzickou osobu taktéž přestupkem. V takovémto případě je horní hranice pokuty 1 000 000 Kč. Pokud fyzická osoba provede zakázanou činnost v ochranném pásmu, hrozí jí za tento přestupek pokuta až do výše 10 000 Kč. Pokud takovou zakázanou činnost v ochranném pásmu provede osoba právnická, případně podnikající fyzická osoba, hrozí jí za takový přestupek pokuta až do výše 1 000 000 Kč. Z úmyslné nebo hrubé nedbalosti, by poškození nebo zničení památného stromu mohlo být klasifikováno jako trestný čin. V takovém případě by se muselo jednat o trestný čin Poškození chráněných částí přírody dle § 301 trestního zákoníku, nebo o trestný čin Poškození cizí věci dle § 228 trestního zákoníku. V případě, že by pachatelem byl sám vlastník památného stromu, jednalo by se o trestný čin Zneužívání vlastnictví dle § 229 trestního zákoníku.

7.2 Znění § 47 zákon č. 114/1992 Sb.

§ 47 Evidence a označování památných stromů

- (1) Památné stromy jsou evidovány v ústředním seznamu (§ 42 odst. 1 a 2).
- (2) Na označení památných stromů se užívá malého státního znaku České republiky.
- (3) Bližší podmínky o způsobu označení památných stromů v terénu i mapových podkladech stanoví Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.¹¹

7.2.1 Ústřední seznam ochrany přírody

Stejně jako zvláště chráněná území, evropsky významné lokality, ptačí oblasti, smluvně chráněná území, tak i památné stromy jsou evidovány v ústředním seznamu ochrany přírody, který provozuje Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky. Orgán ochrany přírody, který daný strom vyhlásil za památný, pak o něm předává do ústředního seznamu příslušnou dokumentaci (Jelínková, 2021, s. 258).

7.2.2 Označení památného stromu

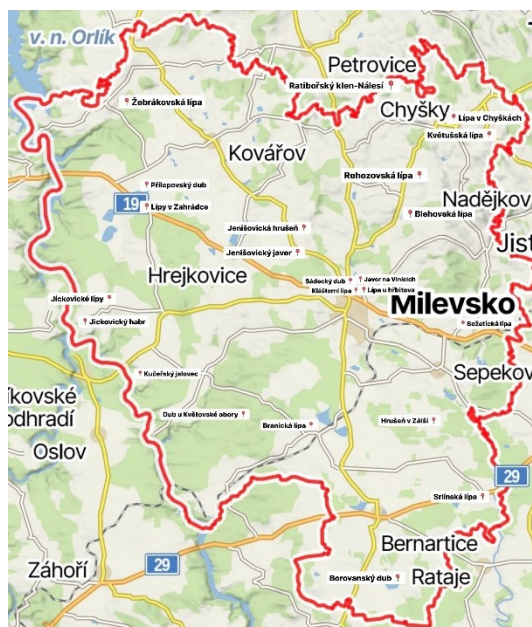
Památný strom musí být označen tabulí, na které se nachází malý státní znak České republiky s nápisem „památný strom“, nebo „památné stromy“. V případě, že by se jednalo o smluvně chráněný památný strom¹², použila by se stejná tabule, avšak s nápisem „smluvně chráněný památný strom“, nebo „smluvně chráněné památné stromy“. Podle § 17 odst. 4 vyhl. č. 45/2018 Sb. se musí označení jak památných stromů, tak i smluvně chráněných památných stromů včetně jejich skupin a stromořadí, umístit tak, aby jim nezpůsobilo žádné poškození.

¹¹ § 47 zákona č. 114/1992 Sb.

¹² Dle § 39 zákona č. 114/1992 Sb. je možnost smluvní ochrany i v případě stromu, který je tak možné vyhlásit za památný, a to na základě písemné smlouvy uzavřené mezi vlastníkem příslušného pozemku, na kterém se památný strom nachází a orgánem ochrany přírody, který daný strom vyhlásil za památný.

8 Památné stromy Milevska

U každého památného stromu na území ORP Milevsko (viz Obr. 2) nyní podám informace o lokalitě, na které rostou. U prvního zástupce druhu pak uvedu jeho obecnou charakteristiku, botanický popis, rozšíření a stanoviště, kde daný druh dřeviny roste. Dále, za využití databáze památných stromů AOPK ČR, poskytnu k jednotlivým památným stromům informace, týkající se data a důvodu vyhlášení daného stromu za památný. Taktéž za využití výše zmíněného pramene podám informace o obvodu kmene, celkové výšce, výšce a šířce koruny, odhadu stáří stromu, zdravotního stavu vztahujícímu se ke konkrétnímu datu a také zdali, případně v jaké výši byly orgánem ochrany přírody, kterým je Městský úřad Milevsko, provedeny během let 2017-2023 arboristické práce.

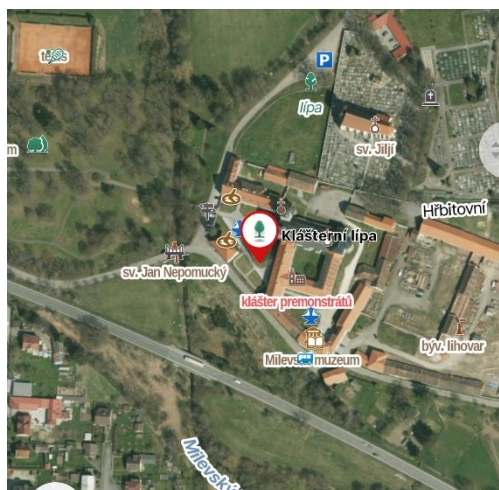

Obr. 2 Milevské památné stromy, Zdroj: Mapy.cz

8.1 Klášterní lípa

Klášterní lípa se nachází v nadmořské výšce 444 m, na prvním nádvoří milevského kláštera (viz Obr. 3). Přesné souřadnice její zeměpisné polohy jsou 49°45'64.378" severní šířky a 14°36'76.633" východní délky.

Klášterní lípa je lípou velkolistou (*Tilia platyphyllos* Scop.). Lípy patří mezi typické středoevropské dřeviny, které se stále řadí mezi užitkové, jelikož je lípové dřevo velmi měkké a světlé, a tak se hodí na řezbářské práce a v modelářské truhlářině. Lýko lípy je velmi pevné a bylo tak používáno jako pletivo před

Obr. 3 lokalita Klášterní lípy, Zdroj: Mapy.cz

zavedením umělých hmot. Velmi cenné jsou jejich květy, které slouží jako pastva pro včely, kdy med vyrobený z lípových květů je považován za velikou specialitu. Při potížích horních

cest dýchacích se používá čaj právě z lípového květu. V případě, že lípa obroste lišejníkem, slouží jako bioindikátor čistoty vzduchu¹³.

Jedná se zpravidla o velmi statný a opadavý strom, který je vysoký zhruba 35-40 m. Má velkou, vysoce klenutou, a taktéž poměrně hustě uzavřenou korunu, která není příliš rozložitá, spíše úzce protáhlá. Kmen lípy velkolisté je zpravidla rovný, a především u starších jedinců i velmi tlustý. Větve obvykle směřují vzhůru a jsou paprscitě rozložené, pouze ve spodní části jsou skloněny k zemi. Borka je tmavošedá, případně šedohnědá, mající jemné a podélně probíhající rýhy s úzkými, síťnatě rozvětvenými lištami, které však nejsou hrubě či hluboce skulpturované. Letorosty jsou u tohoto druhu zelenavě červené, téměř pokaždé sametově chlupaté, kdy chlupy bývají omezeny pouze na oblast špičky a pouze zřídka bývají zcela lysé. Pupeny mají jen 2 nestejně velké šupiny, jež jsou podlouhle oválné a vpředu zaokrouhlené, s červenohnědým zbarvením. Co se týče listů tohoto druhu, tak jsou střídavě postavené, srdčitého tvaru a téměř stejně dlouhé jako široké o velikosti 7-12 cm. Na vrcholu mají tenkou a dlouhou špičku, která je slabě zkosená. Listy jsou vroubkovaně pilovité, ale ne tak silně asymetrické, jako je tomu například u jednotlivých druhů jilmu. Zuby jsou především směřující kupředu, mající na lici tmavozelené zbarvení s jemnými chlupy a na rubu zbarvení světleji zelené a pouze v případě větších žilek jsou sametově chlupaté. V paždí žilek se nachází světle bělavé chomáčky chlupů. Květy lípy velkolisté jsou žlutavě bílé, které nemají sterilní tyčinky, avšak obsahují lysou čnělku a jsou po 2-6 v převislém, latnatém případně hroznovitém květenství. Osa květenství je do poloviny srostlá a má velký, bledězelený, případně žlutavě zelený podpurný list s podlouhle oválným tvarem. Kališních lístků je 5 a jsou žlutavě bílé. Co se týče korunních lístků, tak těch je taktéž 5, jsou žluté a velmi úzké. Plodem je oříšek, jenž je zhruba 1 cm velký, podlouhle kulovitěho tvaru se 3-5 vystupujícími hranami a jeho povrch je chlupatý.

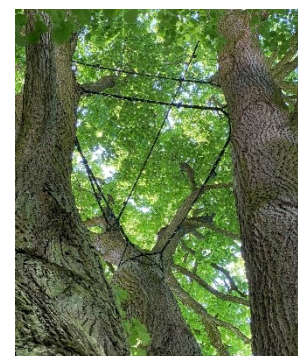
Lípa velkolistá je evropský lesní strom, zpravidla jednotlivě rostoucí, vzácně i v rostlinných společenstvích. Hojně je vysazován v parcích a v uličních stromořadích. Charakteristické stanoviště lípy velkolisté je v lesnatých roklích, které mohou být jilmové, jasanové, případně javorové. V horských oblastech se vyskytuje především v bukových a lípových lesích. Svědčí ji hlavně bazické půdy, které jsou bohaté na živiny s bylinnými porosty. Je značně citlivá na ovzduší znečištěné prachem a výfukovými plyny.

¹³ KREMER, Bruno P., 1995. *Stromy: v Evropě zdomácnělé a zavedené druhy*. Praha: Knižní klub, Průvodce přírodou, s. 236. ISBN 80-85830-92-2

Klášterní lípa (viz Obr. 4) byla vyhlášena Městským úřadem Milevsko za památný strom dne 7.1.2000. Poslední záznamy v odborné databázi památných stromů jsou z 1.1.2012. V té době měla lípa obvod kmene 478 cm ve výšce 1,3 m. Výška koruny dosahovala hodnoty 27,5 m a její šířka činila 18 m. Celková výška stromu byla v té době 32 m. Odhad stáří byl proveden 1.1.1994 a dospělo se k závěru, že tato lípa je stará zhruba 210 let. V roce 2024 je tak tomuto stromu přibližně 240 let. Byla zasazena tehdejší zahradníkem děkanství kláštera panem Vlasákem. Důvodem ochrany tohoto stromu je krajinná dominanta a taktéž jeho významné stáří. Zdravotní stav byl v roce 2012 zhodnocen jako velmi dobrý, kdy strom stále kvete a plodí. Je na něm provedena vazba větví (viz Obr. 5). V roce 2018 byly na Klášterní lípě provedeny arboristické práce v hodnotě zhruba 16 500 Kč.¹⁴

Obr. 4 Klášterní lípa, 2023,
Foto: autor

Obr. 5 vazba větví Klášterní
lípy, 2023, Foto: autor

Pamětihodností, v jejíž blízkosti Klášterní lípa roste a stojí tak za zmínku, je bývalý klášterní pivovar. Od roku 1187 registrujeme na Milevsku řeholní řád premonstrátů, v jehož čele stál opat Jarloch, který byl do Milevska povolán z kláštera v Želivi. Tato vznikající klášterní kanonie začala udávat budoucnost i směr Milevska, a též i jeho místního pivovarnictví. Ve své kronice, týkající se období dějin přelomu 12. a 13. století, se však Jarloch o milevském klášteře téměř vůbec nezmiňuje. Nevíme tedy nic o tom, zdali v milevském klášteře již pivovar existoval. Je však důležité si uvědomit, že Jarloch byl velice ovlivňován událostmi želivského kláštera, ve kterém se pivo vařilo již v dobách jeho založení a je tedy určitá pravděpodobnost, že již v dobách opata Jarlocha klášterní pivovar existoval. Jeho další existence se ani po vyvrácení kláštera husity roku 1420 nijak nerozvíjí a další osudy jsou stále nejasné. Teprve nástupem novověku začínají být jasné důkazy existence jak milevského klášterního pivovaru, tak i pivovaru městského. Již k roku 1504 je písemně znám jistý páně sládek z Milevska, dle všeho panský, a tedy pracující v klášterním pivovaře.¹⁵ Nemilosrdně se na dalším vývoji podepsala třicetiletá válka, kdy byly klášter i město znovu vypáleny a obráceny v sutiny. O zpustlý klášter se během let 1622-1623 přihlásili strahovští premonstráti, kdy po řadu

¹⁴ Finance za tyto práce byly investovány společně s dalšími zásahy prováděnými i mimo památné stromy. Zdroj: Městský úřad Milevsko, odbor životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny.

¹⁵ JÁKL, Pavel, 2010. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska. II. díl, Jižní Čechy*. 1. vyd. Praha: Libri, s. 368. ISBN 80-7277-225-2.

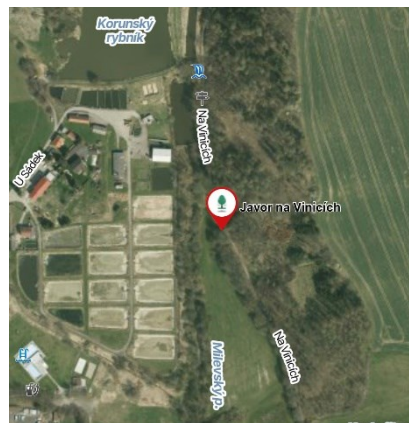
desetiletí neobnovil klášterní pivovar svou činností. Teprve až v roce 1696 byl pivovar zprovozněn. Jeho varna byla zřízena v samostatné budově, která z jižní strany ohraničovala klášterní areál. Přes dvůr naproti se nacházela sladovna a spilka se sklepy. Na počátku 18. století vystavoval klášterní pivovar o polovinu více piva, než pivovar městský a v rámci Táborského kraje ho překonaly pouze pivovary v Táboře a v Týně nad Vltavou. Roční produkce piva byla v dnešní přepočtu více jak 44 hektolitřů. Milevským pivovarstvím se táhly příliš časté problémy s kvalitou piva. Zejména šlo o vodu, která byla používána k várkám. Pro klášterní pivovar byla zprvu voda brána patrně přímo z milevského potoka. Následně byla využívána kaskáda tří malých nádrží, které byly sestaveny za sebou při silnici na Týnici, severovýchodně od kláštera. Sládek Josef Paleček, nechal v roce 1765 postavit před pivovarem kamennou kašnu, do které se zachytávala přiváděná voda a až potom se přepouštěla do nádržky ve varně. Potíže však přineslo znečišťování kaskády vlivem nárůstu zemědělské činnosti během druhé poloviny 18. století. V této době se kaskádě začalo říkat „V žabincích“ (Jákl, 2010, s. 372). Dodnes se zde můžeme setkat s názvy Horní Žabinec, či Dolní Žabinec. S takovými „žabími rybníky“ (Jákl, 2010, s. 372) se setkáváme v pivovarské historii již dříve, neboť žáby zde sloužily jako bioindikátor. Pokud jim čistota dané vodní plochy nevyhovovala, samy zmizely. V 16. století takovýto způsob využíval českobrodský pivovar a pivo zde mělo velký ohlas. To se však nedalo říct o klášterním pivovaru v Milevsku. Podle dobových záznamů zdejší pivo zapáchalo a vyznačovalo se bahnitostí. Během let 1766-1779 se klášterní pivovar nacházel v doslovném rozkladu. Do Milevska se dováželo pivo z Pohoří, z Nadějkova, Srlína či Veselíčka. Svůj vrchol zažil klášterní pivovar v roce 1798 za doby sládka Františka Kovaříka, kdy pivovar vystavil téměř 4300 hektolitřů piva. Během 19. století zanikly panské chmelnice, a pivovar tak bral chmel z vyhlášených žateckých oblastí. Za doby sládka Matěje Vaněčka, v roce 1888, vystavil klášterní pivovar 3850 hektolitřů piva, nejvíce ve svém závěrečném období. Koncem 19. století se na trhu začaly prosazovat i malé okolní pivovary a ve městě byla k dostání i cizí piva. Poté, co byl zrušen mateřský pivovarský podnik na Strahově, byl i roku 1907 zrušen klášterní pivovar v Milevsku. Na konci jeho existence byl výtav 756 hektolitřů.

8.2 Javor na Vinicích

Javor na Vinicích se nachází v nadmořské výšce 443 m, vedle místní komunikace směrem ke Kuřinci na jihozápadní straně kamenolomu na Vinicích (viz Obr. 6). Přesné souřadnice jeho zeměpisné polohy jsou 49°46'11.175" severní šířky a 14°36'69.433" východní délky.

Javor na Vinicích je javor mléč (*Acer platanoides* L.), kdy rod těchto dřevin je zastoupen zhruba 150 druhy. Rostou převážně v mírném pásu severní polokoule. Mezi příbuzné druhy javoru mléče patří javor kapadocký (*Acer cappadocicum*), který se od javoru mléče liší svými listy, kdy jejich laloky vždy vybíhají pouze do jedné špičky a roste pouze ve velkých zahradách a parcích. Dalším příbuzným druhem je javor Lobelův (*Acer lobelii*), který má na listech několik zubů navíc a jeho domovem je jižní Itálie. Javor krétský (*Acer sempervirens*) je převážně vždyzelený a jeho listy jsou oválné, malé, pouze se 3 nezřetelnými laloky. Javor francouzský (*Acer monspessulanum*) má souměrné trojlaločné listy a planě se vyskytuje v teplých a suchých lesích jižní Evropy.¹⁶

Javor mléč se řadí mezi statné, opadavé stromy, které jsou vysoké zhruba 25-30 m. Jeho koruna je povětšinou pravidelná, krásně klenutá a umístěná na rovném a poměrně krátkém kmeni. Větvě javoru mléče jsou příkře, anebo šikmo vzpřímené. Borka je u straších jedinců jemně popraskaná, má tmavošedou barvu, je neodlupčivá a má jemný lištový vzor. Letorosty jsou silné s hnědavou barvou a pupeny značně tlusté a podlouhle oválné. Javor mléč má listy vstřícné a dlouze řapíkaté o velikosti zhruba 10-15 cm, které jsou téměř stejně dlouhé jako široké. Listy mají 5-7 nestejně velkých laloků, které jsou dlanitoklané a kdy dolní laloky jsou značně menší než ty přední a jsou vesměs protažené do řady velmi dlouhých a tenkých zubů. Barva listů je svěže tmavozelená s matným odstínem, kdy na rubu listu je poměrně světlejší. Na podzim mají listy javoru mléče žlutou barvu.¹⁷ Květy jsou četné ve vzpřímených a latnatých květenstvích, které rozkvétají dlouho před vyrašením listů a poté mizí až po celkovém olistění stromu.

Obr. 6 lokalita Javoru na Vinicích,
Zdroj: Mapy.cz

¹⁶ Ve střední Evropě patří javor francouzský k takřka neznámým druhům a na svém přirozeném stanovišti slouží jako důležitý svědek klimatu pro vegetační vývoj doby poledové.

¹⁷ Javor babyka (*Acer campestre* L.) má na podzim listy spíše oranžovočervené a javor horský, klen (*Acer pseudoplatanus* L.) má listy zlatožluté.

Javor mléč je rozšířen po celé Evropě, kde je hojně vysazován v parcích. Jeho stanoviště je převážně ve svěžích až mírně vlhkých lužních lesích, případně v různých společenstvech jiných listnatých stromů.

Javor na Vinicích (viz Obr. 7) byl vyhlášen Městským úřadem Milevsko za památný strom dne 7.1.2000. Poslední záznamy v odborné databázi památných stromů jsou k tomuto stromu z 1.1.2012. Jeho celková výška byla v této době 32 m, obvod kmene činil 402 cm ve výšce 1,3 m, výška koruny byla změřena na 27 m a její šířka na 15 m. Odhad stáří javoru na Vinicích byl proveden dne 1.1.1994 a v této době byl jeho věk 160 let. V roce 2024 je tak tomuto javoru přibližně 190 let. Důvodem ochrany tohoto stromu je dle Městského úřadu Milevsko to, že se jedná o esteticky vysoce hodnotnou dřevinu s plně vyvinutou a pravidelnou korunou. Zdravotní stav byl v roce 2012 zhodnocen jako velmi dobrý, kdy strom stále kvete a plodí. V roce 2022 byly u Javoru na Vinicích provedeny arboristické práce v celkové hodnotě 52 000 Kč.¹⁸

Obr. 7 Javor na Vinicích, 2023, Foto: autor

¹⁸ V této části jsou obsaženy i arboristické práce u Sádeckého dubu, Jenišovické hrušně a Jenišovického javoru. Zdroj: Městský úřad Milevsko, odbor životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny.

8.3 Sádecký dub

Sádecký dub se nachází v nadmořské výšce 446 m. Stojí na severním okraji města Milevska, při silnici vedoucí na Petrovice v blízkosti kynologického střediska a milevských sádek (viz Obr. 8). Jeho přesné souřadnice zeměpisné polohy jsou 49°45'94.892" severní šířky a 14°36'30.431" východní délky.

Sádecký dub je dub letní (*Quercus robur* L.), u nichž je pozoruhodný jejich věk. Ten se u těchto stromů pohybuje až u horní hranice životnosti listnatých stromů, tedy až 1000 let. Jedná se tak o mnohem vyšší délku života, než je tomu třeba u buku nebo lípy. V takto vysokém věku však stromy ztrácejí svůj typický tvar koruny. Mnoho takových dubů je ze zákona chráněno, avšak jejich zachování je finančně velice nákladné. Dubové listy na sobě mívají vyvolané určitými druhy hmyzu duběnky, jež jsou velmi bohaté na tříslovinu. V minulosti se z duběnek vyráběl duběnkový inkoust, který se používal na psaní pravých listin.

Dub letní je listnatý, opadavý a velmi často statný strom, který může dorůstat výšky do 45 m. Koruna tohoto stromu je vysoká, široká a zejména u solitérních jedinců také kulovitě klenutá s dalece rozložitelnými větvemi. Celkově však není tak pravidelná, jako je tomu u jeho blízkce příbuzného druhu, kterým je dub zimní. Kmen je často u tohoto stromu nízko nad zemí rozvětven, a tak jej nelze sledovat až do střední části koruny. Je také často velmi sukovitý a nepravidelný. Větve má dub letní velice mohutné, mnohokrát zakřivené, případně zkroucené. Borka má barvu světle šedou, popřípadě hnědošedou a u mladších jedinců je rozčleněna do husté sítě lišt a brázd. Zpočátku chlupaté a pýřité letorosty mají zelenavě hnědou barvu a postupem času olysávají. 8 mm dlouhé, špičaté pupeny mají kulovitě oválný tvar a četné pupenové šupiny. Listy jsou u dubu letního 10-12 cm dlouhé a zhruba 8 cm široké, s obvejčítým tvarem, kdy jsou na špičce zaokrouhlené a na jejich bázi zřetelně ouškaté. Na obou stranách mají 5-7 širokých eliptických laloků, které jsou vykrojené zhruba do poloviny čepele a nejsou postaveny proti sobě. Tak na rozdíl od dubu zimního působí listy dubu letního asymetrickým dojmem. Na rubu jsou listy světlezelené, na líci tmavozelené. Žaludy mají podlouhle vejcovitý

Obr. 8 lokalita Sádeckého dubu,
Zdroj: Mapy.cz

tvar, jsou dlouhé 1,5-2 cm a umístěné v mělké číšce většinou po 2-3 kusech na 4-6 cm dlouhé stopce.¹⁹

Rozšířen je po celé Evropě od severovýchodního Ruska po jihozápadní Španělsko, převážně v nížinatých oblastech. Jedná se o důležitý evropský lesní strom, který je v mnohých částech Evropy lesnický kultivován. Tento strom má nejraději vlhké a svěží půdy a je schopen snést i větší klimatické extrémy než dub zimní.

Sádecký dub (viz Obr. 9) byl za památný strom vyhlášen Městským úřadem Milevsko dne 7.1.2000. Stejně tak, jako je tomu i u předešlých památných stromů v Milevsku, byl i u Sádeckého dubu proveden poslední záznam v databázi památných stromů dne 1.1.2012. V této době byla jeho celková výška 24 m. Výška koruny byla 20 m a její šířka pak 25,2 m. Obvod kmene činil 391 cm ve výšce 1,3 m. Odhad jeho stáří byl naposledy proveden dne 1.1.1994 na 300 let. V roce 2024 je tak tomuto stromu zhruba 330 let. Za památný strom byl Městským úřadem Milevsko vyhlášen pro jeho významné stáří a výrazně rozložitou a pravidelnou korunu, a taktéž proto, že se jedná o významnou dominantu milevských

Obr. 9 Sádecký dub, 2024,
Foto: autor

sádek. V roce 2006 byl kolem Sádeckého dubu instalován nový chodník a také upraven svah a odvedena voda. K 1.1.2012 byl jeho zdravotní stav vyhodnocen jako velmi dobrý. Údaje o jeho fyziologickém stavu v odborné databázi chybí. V roce 2019 byly u Sádeckého dubu provedeny arboristické práce v celkové hodnotě 20 570 Kč.²⁰ U tohoto stromu byly arboristické práce provedeny ještě v roce 2022 v celkové hodnotě 52 000 Kč.²¹

¹⁹ U dubu zimního jsou žaludy po 2-6 kusech a buď přisedlé, případně na 0,5-1 cm dlouhé stopce.

²⁰ V této části jsou obsaženy i arboristické práce u Lípy u hřbitova. Zdroj: Městský úřad Milevsko, odbor životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny.

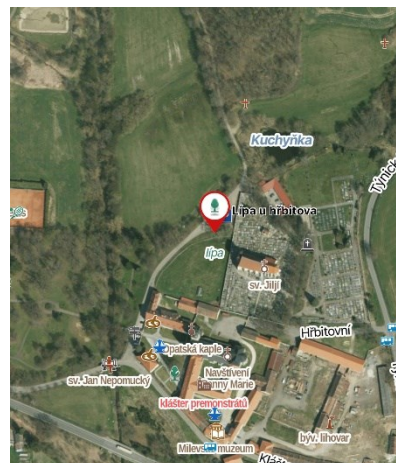
²¹ V této části jsou také obsaženy i arboristické práce u Javoru na Vinicích, Jenišovické hrušně a Jenišovického javoru. Zdroj: Městský úřad Milevsko, odbor životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny.

8.4 Lípa u hřbitova

Lípa u hřbitova stojí v nadmořské výšce 444 m, na severním okraji areálu milevského kláštera u parkoviště milevského hřbitova (viz Obr. 10). Přesné souřadnice její zeměpisné polohy jsou 49°45'77.664" severní šířky a 14°36'82.433" východní délky.

Lípa u hřbitova je stejným druhem stromu, jako je Klášterní lípa. Jedná se o lípu velkolistou, jejíž obecná charakteristika, botanické znaky, rozšíření a stanoviště jsou popsány v kapitole 8.1.

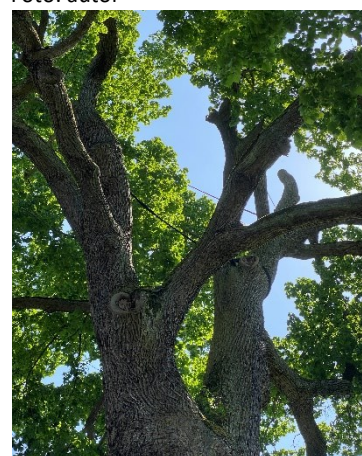
Lípa u hřbitova (viz Obr. 11) byla prohlášena za památný strom Městským úřadem Milevsko dne 7.1.2000. Poslední záznamy v databázi památných stromů k Lípě u hřbitova jsou z 1.1.2012. Její celková výška byla k tomuto dni 34 m, kdy výška koruna byla změřena na 21 m a šířka na 18 m. Obvod jejího kmene činil 564 cm ve výšce 1,3 m. Odhad stáří byl naposledy proveden, stejně tak jako u ostatních památných stromů na území města Milevska, dne 1.1.1994. K tomuto datu byl věk Lípy u hřbitova odhadem 350 let. V roce 2024 je tak této lípě zhruba 380 let. Jedná se tak o nejvyšší, nejširší a nejstarší památný strom na území města Milevska. Důvodem ochrany tohoto stromu je dle Městského úřadu Milevsko to, že se jedná o nejstarší strom města Milevska a také o významnou dominantu areálu milevského kláštera. K 1.1.1992 byly na stromě provedeny dvě vazby ve výšce 12 m a 18 m (viz Obr. 12). K 1.1.2012 byl zdravotní stav tohoto památného stromu zhodnocen jako velmi dobrý, kdy strom stále kvete a plodí. Během roku 2019 byly u milevských památných stromů, včetně Lípy u hřbitova, provedeny arboristické práce

Obr. 10 lokalita Lípy u hřbitova, Zdroj: Mapy.cz

Obr. 11 Lípa u hřbitova, 2023, Foto: autor

Obr. 12 vazba větví na Lípě u hřbitova, 2023, Foto: autor

v celkové hodnotě 20 570 Kč.²² V roce 2022 proběhly na Lípě u hřbitova arboristické práce v hodnotě 15 125 Kč.²³

Lípa u hřbitova roste v bezprostřední blízkosti kostela sv. Jiljí. Ten se nachází severně od premonstrátského kláštera. Zmínky o něm lze nalézt v Jarlochově letopisu a v dalších listinách z osmdesátých a devadesátých let 12. století a také z prvního desetiletí 13. století. Jde o vrcholnou stavbu jihočeského románského umění, kdy původ tohoto hřbitovního kostela sahá do doby před založením samotného kláštera. Tuto jednodílnou panskou stavbu založil bohatý velmož Jiří z Milevska. Jako výraz velmožského postavení Jiřího z Milevska byla západní tribuna kostela, nad níž byla monumentální věž, která tak zaujímala celou šířku lodi. Na konci 14. století byla jižní stěna lodi zničena a na jejím místě byl vybudován gotický chrám. Románské části kostela byly zakomponovány do gotické přístavby, ale i tak společně vytváří jedinečnou konfiguraci. Ty nejstarší románské části kostela svou hmotnou sevřeností naznačují, že kostel nesloužil pouze jako svatyně, ale také jako mohutná pevnost. Další úprava kostela byla provedena roku 1573, kdy byl renesančně vymalován. Později, roku 1883, byl kostel regotizován. V té době byly zhotoveny pískovcové kopie původních žulových kružeb. K poškození interiéru bohužel došlo v osmdesátých letech 20. století, kdy zde proběhly úpravy ve smuteční síň.²⁴

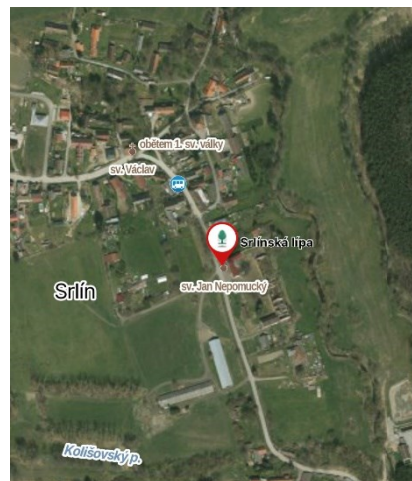
²² V této části jsou obsaženy i arboristické práce u Sádeckého dubu. Zdroj: Městský úřad Milevsko, odbor životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny.

²³ Tato částka se týká arboristických prací provedených pouze na Lípě u hřbitova. Zdroj: Městský úřad Milevsko, odbor životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny.

²⁴ DVOŘÁKOVÁ, Lenka, 2011. Milevsko. Dějiny, osobnosti, památky. Diplomová práce. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, s. 20-21. [online] [cit. 29.3.2024] Dostupné z: <https://theses.cz/id/5uy1wp/>

8.5 Srlínská lípa

Srlínská lípa roste v obci Srlín (viz Obr. 13), v nadmořské výšce 407 m, v těsné blízkosti památkově chráněné kapličky z 18. století zasvěcené sv. Janu Nepomuckému (viz Obr. 14) a bývalého pivovaru z roku 1734. Přesné souřadnice její polohy jsou 49°37'50.267" severní šířky a 14°44'96.539" východní délky. Jde tak o nejvýchodněji položený památný strom na území ORP Milevsko.

Obr. 13 lokalita Srlínské lípy,
Zdroj: Mapy.cz

O cenném využití a zpracování lip napříč odvětvími jsem se zmínil již v kapitole 8.1. Srlínská lípa je lípa malolistá (*Tilia cordata* Mill.), též nazývána jako lípa srdčitá. Jedná se povětšinou o velmi statný, listnatý opadavý strom, který dorůstá výšky až 30 m, ale může být příležitostně ještě vyšší²⁵. Její koruna bývá často nepravidelná, za to je vysoce klenutá. Borka u mladých jedinců je velmi hladká s šedou barvou, která se u starších jedinců mění v barvu hnědošedou a je u nich členěna v ploché a podélně probíhající rýhy a lišty. U starých jedinců jsou větve ohnuté směrem k zemi, u mladších pak vzpřímené. Letorosty jsou u těchto stromů na horní straně hnědavě červené a mají světlé lenticely. Pupeny mají pouze se dvěma pupenovými šupinami, které nejsou stejně velké, mají vejcovitý tvar, hladký povrch a lesklou, červenohnědou barvu. Listy lípy malolisté jsou střídavé, v jejich obryse téměř okrouhlé a na bázi srdčitě vykrojené. Špička listů je velmi krátká a štíhlá. Jsou zpravidla širší než delší, na svých okrajích pravidelně pilovité. Mají lesklou tmavozelenou barvu na lici, na rubu jsou modrozelené a v paždích žilek mají rezavě hnědé chomáčky chlupů. Květů mají 4-12 v převislých, nebo všestranně odstávajících květenstvích. Kališní a korunní lístky jsou bělavé barvy. Plodem lípy malolisté je oříšek, který je zhruba 6 mm velký, lysý a bez vyniklých žeber.

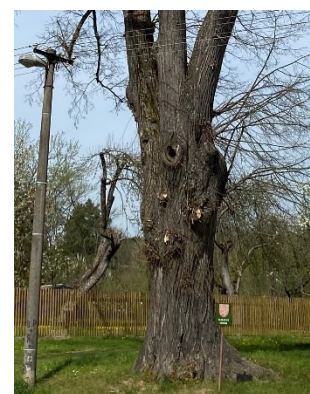
²⁵ Příbuzným druhem je kříženec lípy malolisté a lípy velkolisté. Označuje se jako lípa evropská (*Tilia x europaea*). Takový hybrid dorůstá výšky až 40 m a má krásnou, plně rozvinutou korunu. Většina jeho botanických znaků se pohybuje přesně mezi jeho rodičovskými druhy. Typickými znaky jsou však chomáčky chlupů na rubu listů v úžlabí žilek, které mají bělavě hnědou barvu a také chlupaté oříšky se slabě zřetelným hranatým tvarem, jež jsou zhruba 8 mm velké. Dalším příbuzným druhem lípy malolisté je lípa krymská (*Tilia x euchlora*), která je křížencem neznámého původu. Jsou pro něho typické až 15 cm dlouhé listy a jeho výška dosahuje maximálně 15 m.

V Evropě je lípa malolistá široce rozšířeným stromem. Roste převážně v oblasti středohoří a v severní nížině je již od přírody vzácnějším druhem. Často je vysazována v ulicích a parcích. Její stanoviště je v teplých dubohabrových lesích na svěžích, hlubokých půdách.

Srlínskou lípu (viz Obr. 14) za památný strom vyhlásil Městský úřad Milevsko dne 17.8.2000. Jako důvod vyhlášení tohoto stromu za památný uvedl Městský úřad Milevsko to, že se jedná o významný strom svým stářím, který vytváří vhodný doplněk kapličky a je také současně i hodnotnou dominantou obce. Poslední záznamy v odborné databázi památných stromů k této lípě jsou ke dni 1.1.2012. K tomuto datu byla její celková výška bezmála 31 m, s výškou koruny 23 m a šířkou 19 m. Obvod jejího kmene ve výšce 1,3 m činil 410 cm. Odhad stáří tohoto stromu byl proveden ke dni 1.1.1994. V této době byl stromu odhadován věk 255 let. V roce 2024 je tak tomuto stromu zhruba 285 let. V odborné databázi památných stromů je dále uvedeno, že se na stromě nachází ve výšce 4 m dutina (viz Obr. 15) a ve 12 m nad zemí je pak provedena vazba větví (viz Obr. 16). Na kmeni se nachází výmladky a koncové větve prosychají. Zdravotní stav byl k 1.1.2012 vyhodnocen jako dobrý, kdy strom kvete a plodí. Během let 2017-2023 nebyla na tomto stromě provedena žádná arboristická práce.

Obr. 14 Srlínská lípa, 2023,
Foto: autor

Obr. 15 dutina Srlínské lípy,
2023, Foto: autor

Obr. 16 vazba větví Srlínské lípy,
2023, Foto: autor

8.6 Blehovská lípa

Blehovská lípa roste jihovýchodním směrem od obce Blehov, při polní cestě směrem k Blehovskému potoku (viz Obr. 17), v nadmořské výšce 576 m. Přesné souřadnice její zeměpisné polohy jsou 49°49'21.208" severní šířky a 14°40'08.336" východní délky.

Jedná se o lípu malolistou, jejíž botanické znaky, rozšíření a stanoviště jsou popsány v kapitole 8.5.

Městský úřad Milevsko vyhlásil Blehovskou lípu (viz Obr. 18) za památný strom dne 18.4.2000. Důvodem ochrany tohoto stromu je jeho významný obvod kmene a také to, že tvoří významnou krajinou dominantu. Poslední záznamy v odborné databázi památných stromů jsou k 1.1.2012. V této době měla Blehovská lípa celkovou výšku 22 m. Výška koruny, ani její šířka nejsou bohužel v odborné databázi památných stromů zadány. Obvod jejího kmene ve výšce 1,3 m činil 560 cm. K 1.1.1994 byl proveden odhad jejího stáří na 273 let. V roce 2024 je tak tomuto stromu zhruba 303 let. Zdravotní stav tohoto památného stromu byl k 16.11.2011 vyhodnocen jako výborný, kdy strom kvete a plodí. Během let 2017-2023 nebyla na tomto stromě provedena žádná arboristická práce.

Obr. 17 lokalita Blehovské lípy,
Zdroj: Mapy.cz

Obr. 18 Blehovská lípa, 2023,
Foto: autor

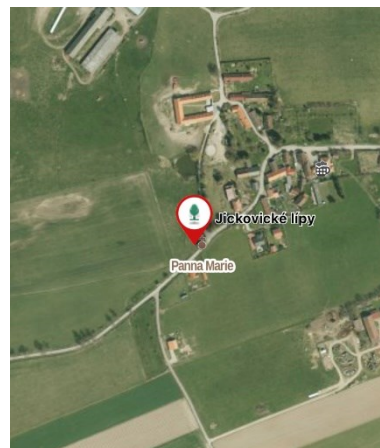
8.7 Jickovické lípy

Jickovické lípy rostou na jihozápadním konci obce Jickovice při cestě k osadě Varta (viz Obr. 19), v nadmořské výšce 431 m. Mezi nimi stojí kaplička z 18. století, která je zasvěcena Panně Marii (viz Obr. 20). Přesné souřadnice jejich zeměpisné polohy jsou 49°44'97.708" severní šířky a 14°21'05.217" východní délky.

Jedná se o lípy malolisté, jejichž botanické znaky, rozšíření a stanoviště jsou popsány v kapitole 8.5.

Jickovické lípy (viz Obr. 20) vyhlásil za památné stromy Městský úřad Milevsko dne 3.10.2008. Důvody, pro které byly Jickovické lípy vyhlášeny za památné stromy, jsou jejich vysoké stáří, mimořádná mohutnost a také krajínotvorná a ekologická funkce. Navíc společně s památkově chráněnou kapličkou tvoří tyto stromy významnou dominantu okraje obce Jickovice. Obvod kmene ve výšce 1,3 m byl u silnějšího stromu (na Obr. 19 vlevo) k 10.8.2016 změřen na 406 cm, u slabšího v téže výšce k 1.1.2012 na 345 cm. Celková výška vyššího (na Obr. 19 vpravo) z těchto dvou stromů byla k 21.11.2011 naměřena na 27 m, s výškou koruny 24 m a šířkou koruny 20 m.

Co se týče nižšího stromu, tak k 1.1.2012 byla jeho celková výška 20 m, s výškou koruny 17 m a šířkou koruny 16 m. Zdravotní stav obou stromů byl k 24.6.2009 zhodnocen jako dobrý, kdy oba stromy kvetou a plodí. Údaj ke stáří Jickovických lip v odborné databázi památných stromů bohužel chybí. Je však možné, že vzhledem k poloze kapličky, si budou stáří stromů se stářím kapličky navzájem podobné. Během let 2017-2023 nebyla na těchto stromech provedena žádná arboristická práce.

Obr. 19 lokalita Jickovických lip,
Zdroj: Mapy.cz

Obr. 20 Jickovické lípy, 2023,
Foto: autor

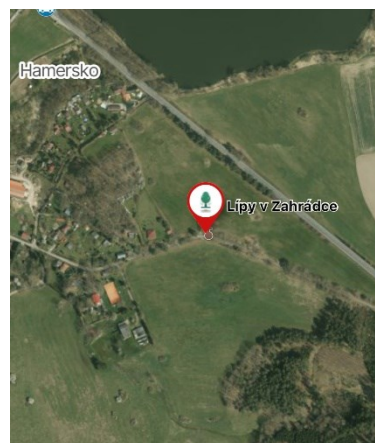
8.8 Lípy v Zahrádce

Lípy v Zahrádce rostou jihovýchodním směrem od obce Zahrádka, při bývalé komunikaci do Milevska (viz Obr. 21), v nadmořské výšce 472 m. Mezi nimi stojí kaplička ze 3. čtvrtiny 18. století zasvěcená Panně Marii Sedmibolestné (viz Obr. 22). Přesné souřadnice jejich zeměpisné polohy jsou 49°49'18.272" severní šířky a 14°23'45.311" východní délky.

Jedná se o lípy malolisté, jejichž botanické znaky, rozšíření a stanoviště jsou popsány v kapitole 8.5.

Lípy v Zahrádce (viz Obr. 22) byly vyhlášeny za památné stromy dne 11.1.2001 Městským

úřadem Milevsko. Důvody jejich vyhlášení za památné stromy byly takové, že jsou výjimečné svým stářím, v krajině vytváří významnou dominantu a jsou vhodným doplňkem výše zmíněné kapličky. Obvod kmene ve výšce 1,3 m byl u silnějšího stromu změřen k 1.1.2012 na 530 cm, u slabšího v téže výšce ke stejnému datu na 405 cm. Celková výška vyššího z těchto dvou stromů byla k 1.1.2012 naměřena na 17 m, s výškou koruny 12 m a šířkou koruny 15 m. V případě menší lípy byla k 1.1.2012 naměřena její celková výška 11 m, s výškou koruny 9 m a šířkou koruny 10 m. Zdravotní stav vyšší lípy (vlevo na Obr. 22) je v odborné databázi památných stromů uveden jako silně poškozený, avšak strom kvete a plodí. V tomto stromě je totiž veliká dutina (viz Obr. 23). Zdravotní stav nižší lípy je naopak vyhodnocen jako velmi dobrý, kdy strom také kvete a plodí. Odhad jejich stáří byl k 1.1.1994 proveden na 270 let. V roce 2024 je tak těmto lípám přibližně 310 let. Během let 2017-2023 nebyla na těchto stromech provedena žádná arboristická práce.

Obr. 21 lokalita Lip v Zahrádce,
Zdroj: Mapy.cz

Obr. 22 Lípy v Zahrádce, 2023,
Foto: autor

Obr. 23 dutina jedné
z Lip v Zahrádce, 2023, Foto: autor

8.9 Žebrákovská lípa

Žebrákovská lípa se nachází na stráni nad Zahořanským potokem v obci Žebrákov (viz Obr. 24), v nadmořské výšce 446 m. Přesné souřadnice její zeměpisné polohy jsou 49°53'09.247" severní šířky a 14°22'27.867" východní délky.

Jedná se o lípu malolistou, jejíž botanické znaky, rozšíření a stanoviště jsou popsány v kapitole 8.5.

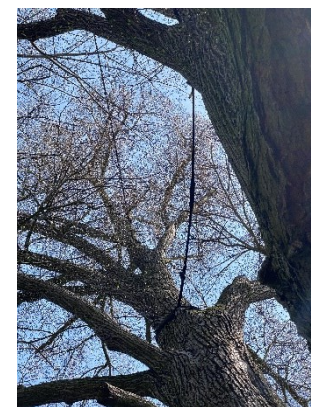
Za památný strom byla Žebrákovská lípa (viz Obr. 25) vyhlášena Městským úřadem Milevsko dne 18.4.2000. Důvody, pro které byla zrovna tato lípa za památný strom vyhlášena, byly takové, že je významná nejen svým stářím a mohutností, ale že se také jedná o významnou dominantu obce Žebrákov. Obvod kmene této lípy byl ve výšce 1,3 m změřen na 590 cm ke dni 1.1.2012. Její celková výška byla k 1.1.2012 naměřena na 18 m, s výškou koruny 15 m a šířkou koruny 16 m. Věk Žebrákovské lípy byl k 1.1.1994 odhadován na 380 let a pravděpodobně se tak jedná o nejstarší a nejmohutnější památnou lípu malolistou na území ORP Milevsko. V roce 2024 je tak tomuto stromu přibližně 410 let. Její zdravotní stav byl k 1.1.2012 vyhodnocen jako dobrý, kdy strom kvete a plodí. Byl na ní proveden zdravotní řez a ve výšce 12 m vazba větví (viz Obr. 26). V roce 2017 byly na Žebrákovské lípě provedeny arboristické práce v hodnotě 11 880 Kč.²⁶ V roce 2019 pak byly tyto práce provedeny v celkové hodnotě 16 214 Kč.²⁷

Obr. 24 lokalita Žebrákovské lípy, Zdroj: Mapy.cz

Obr. 25 Žebrákovská lípa, 2023, Foto: autor

Obr. 26 vazba větví Žebrákovské lípy, 2023, Foto: autor

²⁶ Tato částka se týká pouze Žebrákovské lípy. Zdroj: Městský úřad Milevsko, odbor životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny.

²⁷ V této částce jsou obsaženy i arboristické práce u Lípy v Chyškách. Zdroj: Městský úřad Milevsko, odbor životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny.

8.10 Jickovický habr – Varta

Jickovický habr se nachází v osadě Varta, jihozápadně od obce Jickovice nedaleko vodní nádrže Orlík (viz Obr. 27), v nadmořské výšce 436 m. Přesné souřadnice jeho zeměpisné polohy jsou 49°44'52.286" severní šířky a 14°19'87.039" východní délky. Jde tak o nejzápadněji položený památný strom na území ORP Milevsko.

Obr. 27 lokalita Jickovického habru,
Zdroj: Mapy.cz

Jickovický habr je habr obecný (*Carpinus betulus* L.). Na rozdíl od jiných listnatých dřevin je habr obecný prosazován převážně v nízké a středolesním hospodářství, jelikož dobře snáší nový přírůstek i zastříhování. Na mnoha místech jeho přirozeného výskytu vymizel, protože tato stanoviště byla velmi často proměňována v orné půdy. Trojlaločný obal jeho plodu²⁸ odpovídá listenům lískového oříšku a během jara a léta slouží k fotosyntéze, a tudíž i k výživě zrajících semen. Jeho příbuzným druhem je habr východní²⁹ (*Carpinus orientalis*), což je keř nebo nízký strom dosahující výšky do 10 m. Dřevo habru obecného bylo pro svou velikou pevnost a tvrdost hojně využíváno k výrobě vačkových hřídelí a také ozubených a palečných kol při stavbách mlýnů.

Habr obecný je statný listnatý strom, který dorůstá výšky až 20 m. U starších jedinců bývá kmen pokřivený, kdy se již nízko u země rozčleňuje do silnějších větví. Borka má jemně síťovaný vzorek, případně je potažena plochými lištami. Větve jsou vzpřímené, celkem prohnuté a jsou na nich těsně přisedlé pupeny. Listy habru obecného jsou střídavé, podlouhle vejčité, přibližně 4-10 cm dlouhé, dvakrát ostře zubaté s poněkud leskle tmavozelenou³⁰ barvou. Jedná se o jednodomou rostlinu, která má 3-5 cm dlouhé samčí jehnědy a samičí květenství má v době zrání trojlaločné, bledězelené listeny uzavírající malé nažky.

Je rozšířen od Pyrenejí až po jižní Skandinávii, východním směrem až k Turecku. Jde o důležitý lesní strom, který roste na humózních, čerstvých půdách bohatých na živiny. Vyskytuje se od nížin až po nadmořskou výšku 1 300 m, kde tvoří porosty v lesích nebo křovinách.

Jickovický habr (viz Obr. 28) byl prohlášen za památný strom Městským úřadem Milevsko dne 11.1.2001. Důvodem vyhlášení jsou jeho výjimečné rozměry a stáří. Obvod jeho kmene

²⁸ Postupně se plod proměňuje v létací orgán, kdy za zimních vichřic může být zavát až do vzdálenosti 1 km.

²⁹ Je hojně rozšířen na Balkáně a v Malé Asii, západně pronikl do jižní Itálie a na Sicílii.

³⁰ Na podzim se listy zbarvují do sytě žluté až hnědožluté barvy.

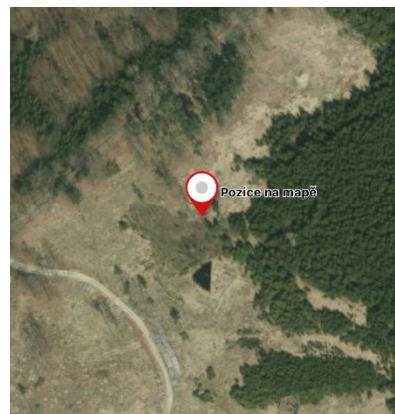
ve výšce 1,3 m byl ke dni 1.1.2012 210 cm. K tomuto datu byla jeho celková výška 15 m, s výškou koruny 14 m a šířkou koruny 11 m. Odhad jeho stáří byl k 1.1.1994 240 let. V roce 2024 je tak tomuto habru zhruba 270 let. Zdravotní stav byl k 1.1.2012 vyhodnocen jako dobrý, kdy byl na stromě proveden řez suchých větví. Strom však stále kvete a plodí. Během let 2017-2023 nebyla na Jickovickém habru provedena žádná arboristická práce.

Obr. 28 Jickovický habr, 2023,
Foto: autor

8.11 Dub u Květovské obory

Dub u Květovské obory se nachází (viz Obr. 29) v Rukávečské oboře, někdy nazývané jako Květovská obora. Uvnitř této obory se od roku 1929 nachází přírodní památka Rukávečská obora, která je nejstarším chráněným územím okresu Písek. V současnosti je tato obora oplocená a nepřístupná. Dub u Květovské obory leží v nadmořské výšce 491 m a jeho přesné zeměpisné souřadnice jsou 49°40'55.356" severní šířky a 14°29'58.342" východní délky.

Obr. 29 lokalita Dubu u Květovské obory, Zdroj: Mapy.cz

Dub u Květovské obory je dub letní, jehož obecná charakteristika, botanické znaky, rozšíření a stanoviště jsou popsány v kapitole 8.3.

Dub u Květovské obory (viz Obr. 30) byl za památný strom vyhlášen Městským úřadem Milevsko dne 17.8.2000. Důvodem jeho ochrany je to, že se jedná o významný strom svým stářím a jde o pozůstatek původního lesního porostu v dané lokalitě. Obvod kmene ve výšce 1,3 m činil k 21.11.2011 541 cm. Jeho celková výška byla k témuž datu změřena na 28 m, s výškou koruny 8 m a šířkou koruny 10 m. Odhad stáří byl proveden 1.1.1994. V této době byl tomuto stromu odhadován věk 600 let a jedná se tak o nejstarší památný strom na území ORP Milevsko, kterému je v roce 2024 přibližně 630 let. Zdravotní stav byl k 21.11.2011 vyhodnocen jako silně poškozený, kdy strom má

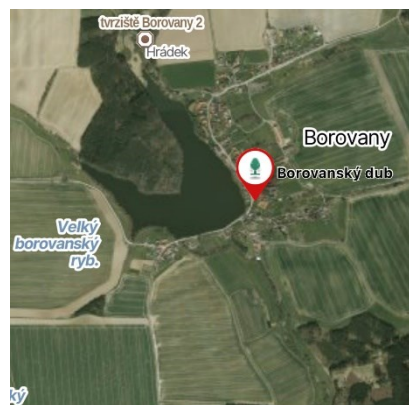

Obr. 30 Dub u Květovské obory, Foto: oficiální web města Milevska

velkou centrální dutinu a řadu dalších dutin ve větvích. V 8 m nad zemí má však stále jednu živou větev a ve 12 m zbylé dvě větve, které jsou pozůstatkem koruny. Stále tak kvete a plodí. Během let 2017-2023 nebyla na tomto dubu provedena žádná arboristická práce. Kvůli nepřístupnosti obory jsem vložil fotografii Dubu u Květovské obory z oficiálního webu města Milevska.

8.12 Borovanský dub

Borovanský dub se nachází v centrální části obce Borovany (viz Obr. 31), před obecním úřadem nedaleko kapličky sv. Rozálie z 18.století (viz Obr. 32), v nadmořské výšce 437 m. Přesné souřadnice jeho zeměpisné polohy jsou 49°34'17.250" severní šířky a 14°39'35.147" východní délky. Jde tak o nejjihněji položený památný strom na území ORP Milevsko.

Obr. 31 lokalita Borovanského dubu,
Zdroj: Mapy.cz

Borovanský dub je dub letní, jehož obecná charakteristika, botanické znaky, rozšíření a stanoviště jsou popsány v kapitole 8.3.

Městský úřad Milevsko vyhlásil Borovanský dub (viz Obr. 32) za památný strom dne 22.7.2009. Důvodem je jeho významné stáří a díky tomu kde roste, vytváří významnou dominantu obce. Bohužel k tomuto stromu chybí v odborné databázi památných stromů AOPK veškeré zbylé informace. Na webových stránkách města Milevska v sekci památné stromy je možné se nějaké informace dočíst. Obvod kmene Borovanského dubu ve výšce 1,3 m nad zemí činí 517 cm, výška stromu je 31 m a stáří je odhadováno na zhruba 300 let. Informace ze kdy tato data pocházejí a kdo je poskytnul však bohužel chybí. Během let 2017-2023 nebyla na Borovanském dubu provedena žádná arboristická práce.

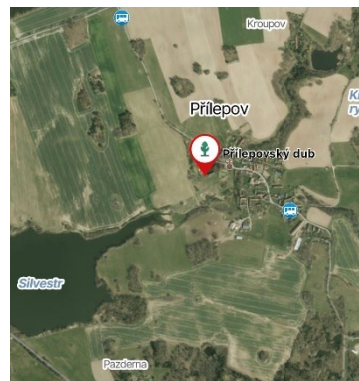
Obr. 32 Borovanský dub, 2023,
Foto: autor

8.13 Příleповský dub

Příleповský dub se nachází na severozápadním okraji obce Příleпов (viz Obr. 33), v průčelí tamní hospodářské budovy, v nadmořské výšce 459 m. Přesné souřadnice jeho zeměpisné polohy jsou 49°50'00.583" severní šířky a 14°24'45.858" východní délky.

Jedná se o dub letní, jehož obecná charakteristika, botanické znaky, rozšíření a stanoviště jsou popsány v kapitole 8.3.

Příleповský dub (viz Obr. 34) byl za památný strom vyhlášen Městským úřadem Milevsko dne 18.4.2000. Důvodem daného vyhlášení je, že se jedná o vhodný doplněk hospodářské usedlosti, jeho významné stáří a že se jde o celkovou dominantu obce. Obvod kmene ve výšce 1,3 m k 1.1.2012 činil 422 cm. Celková výška stromu byla k témuž datu naměřena na 18 m, s výškou koruny 14 m a šířkou koruny 15 m. Stáří stromu bylo k 1.1.1994 odhadováno na 380 let. V roce 2024 je tak tomuto dubu zhruba 410 let. Zdravotní stav byl k 1.1.2012 vyhodnocen jako dobrý, kdy strom kvete, plodí a klíčí. Během let 2017-2023 nebyla na tomto dubu provedena žádná arboristická práce.

Obr. 33 lokalita Příleповského dubu, Zdroj: Mapy.cz

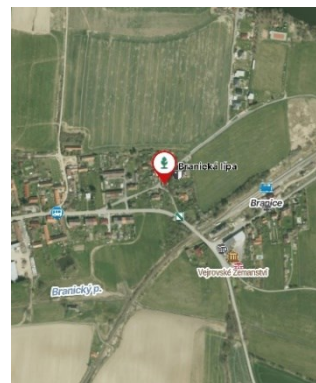
Obr. 34 Příleповský dub, 2023, Foto: autor

8.14 Branická lípa

Branická lípa roste v obci Branice (viz Obr. 35), u kapličky Sv. Kříže z roku 1931 (viz Obr. 36), v nadmořské výšce 490 m. Přesné souřadnice její zeměpisné polohy jsou 49°40'29.947" severní šířky a 14°34'25.289" východní délky.

Jedná se o lípu velkolistou, jejíž obecná charakteristika, botanické znaky, rozšíření a stanoviště jsou popsány v kapitole 8.1.

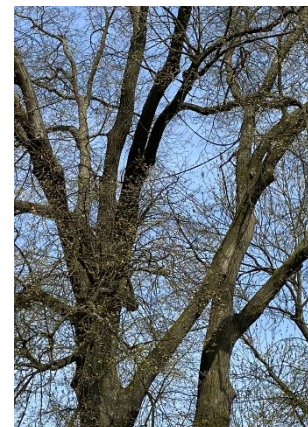
Branická lípa (viz Obr. 36) byla za památný strom vyhlášena Městským úřadem Milevsko dne 15.8.2000. Důvodem tohoto vyhlášení je, že se jedná o významný strom svým stářím, který vytváří vhodný doplněk výše zmíněné kapličky a celkově tvoří významnou dominantu obce. Obvod kmene Branické lípy měřeném ve výšce 1,3 m činil ke dni 1.1.2012 430 cm. Celková výška tohoto stromu byla ke stejnému datu změřena na 27 m, s výškou koruny 24 m a šířkou koruny 20 m. Odhad jejího stáří byl ke dni 1.1.1994 proveden na 380 let. V roce 2024 je tak tomuto stromu přibližně 410 let. Zdravotní stav byl k 1.1.2012 vyhodnocen jako dobrý, kdy strom stále kvete a plodí. Jsou na ní provedeny dvě vazby větví (viz Obr. 37) ve výšce 12 m a 15 m. V roce 2021 proběhly na Branické lípě arboristické práce v celkové hodnotě 11 919 Kč.³¹

Obr. 35 lokalita Branické lípy,
Zdroj: Mapy.cz

Obr. 36 Branická lípa, 2023,
Foto: autor

Obr. 37 vazba větví Branické lípy, 2023, Foto: autor

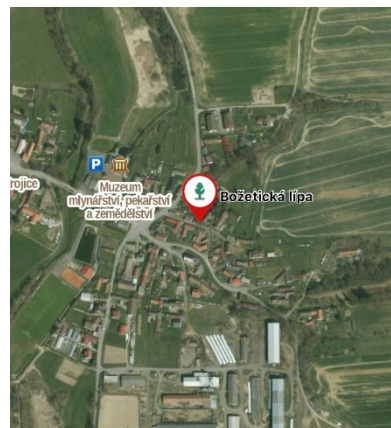
³¹ Tato částka se týká arboristických prací provedených pouze na této lípě. Zdroj: Městský úřad Milevsko, odbor životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny.

8.15 Božetická lípa

Božetická lípa roste uprostřed obce Božetice (viz Obr. 38), v nadmořské výšce 442 m. Přesné souřadnice její zeměpisné polohy jsou 49°44'99.325" severní šířky a 14°44'87.989" východní délky.

Jedná se o lípu velkolistou, jejíž obecná charakteristika, botanické znaky, rozšíření a stanoviště jsou popsány v kapitole 8.1.

Božetická lípa (viz Obr. 39) byla vyhlášena za památný strom Městským úřadem Milevsko dne 15.8.2000. Důvody, proč zrovna tato lípa byla za památný strom vyhlášena, jsou takové, že se jedná o významný strom svým stářím, zároveň tvoří vhodný doplněk usedlosti, u níž roste, a také se jedná o hodnotnou dominantu obce Božetice. Obvod této lípy činil ve výšce 1,3 m celkově 465 cm, a to ke dni 1.1.2012. Její celková výška byla ke stejnému datu změřena na 29 m, s výškou koruny 25 m a šířkou koruny 18 m. Odhad jejího stáří byl proveden k 1.1.1994 na 325 let. V roce 2024 je tomuto stromu zhruba 355 let. Zdravotní stav tohoto památného stromu byl k 16.11.2011 vyhodnocen jako dobrý, kdy strom kvete a plodí. Spodní patro koruny bylo v minulosti odřezáno (viz Obr. 40). V roce 2017 byly na Božetické lípě provedeny arboristické práce v celkové hodnotě 17 850 Kč.³² V roce 2023 pak byly tyto práce provedeny v hodnotě 39 930 Kč.³³

Obr. 38 lokalita Božetické lípy,
Zdroj: Mapy.cz

Obr. 39 Božetická lípa, 2023,
Foto: autor

Obr. 40 odříznuté spodní patro
koruny Božetické lípy, 2023,
Foto: autor

³² V této části jsou obsaženy i arboristické práce u Rohozovské lípy. Zdroj: Městský úřad Milevsko, odbor životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny.

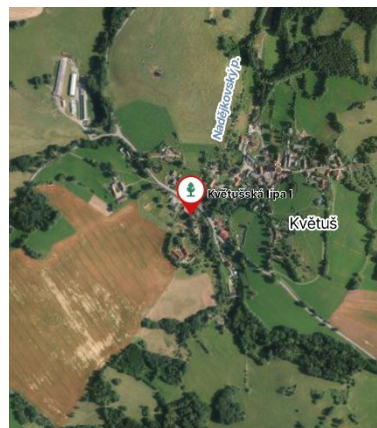
³³ Tato částka se týká arboristických prací provedených pouze na Božetické lípě. Zdroj: Městský úřad Milevsko, odbor životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny.

8.16 Květušská lípa

Květušská lípa se nachází (viz Obr. 41) jihozápadně od hasičské zbrojnice obce Květuš, v nadmořské výšce 595 m. Přesné souřadnice její zeměpisné polohy jsou 49°51'94.114" severní šířky a 14°44'90.392" východní délky.

Květušská lípa je lípou velkolistou, jejíž obecná charakteristika, botanické znaky, rozšíření a stanoviště jsou popsány v kapitole 8.1.

Za památný strom byla Květušská lípa (viz Obr. 42) vyhlášena Městským úřadem Milevsko dne 28.8.2000. Důvody, pro které byla za památný strom vyhlášena, jsou takové, že se jedná o významný strom svým stářím, který zároveň tvoří hodnotnou dominantu obce Květuš. Obvod jejího kmene ve výšce 1,3 m činil k 26.11.2015 535 cm. Celková výška této lípy byla k 1.1.2012 změřena na 27 m. Ke stejnému datu pak byla výška koruny 23 m a šířka koruny 24 m. K 1.1.1994 byl proveden odhad stáří na 274 let. V roce 2024 je tak této lípě přibližně 304 let. Zdravotní stav byl k 1.1.2012 vyhodnocen jako dobrý, kdy strom kvete a plodí. Lípa má viditelnou dutinu v centrální větvi (viz Obr. 43), s vazbami větví (viz Obr. 44) ve výšce zhruba jedné třetiny stromu. Během let 2017-2023 nebyla na Květušské lípě provedena žádná arboristická práce.

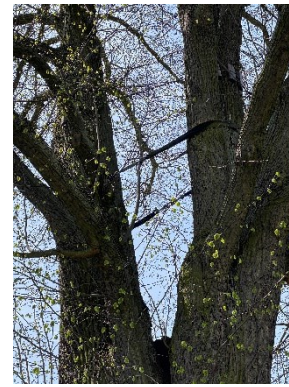
Obr. 41 lokalita Květušské lípy,
Zdroj: Mapy.cz

Obr. 42 Květušská lípa, 2023,
Foto: autor

Obr. 43 dutina ve větví
Květušské lípy, 2023,
Foto: autor

Obr. 44 vazba větví Květušské
lípy, 2023, Foto: autor

8.17 Lípa v Chyškách

Lípa v Chyškách se nachází v jižní části obce Chyšky (viz Obr. 45), v nadmořské výšce 656 m. Jde tak o nejvýše položený památný strom na území ORP Milevsko. Přesné souřadnice její zeměpisné polohy jsou 49°52'17.761" severní šířky a 14°42'67.425" východní délky.

Jedná se o lípu velkolistou, jejíž obecná charakteristika, botanické znaky, rozšíření a stanoviště jsou popsány v kapitole 8.1.

Lípa v Chyškách (viz Obr. 46) byla vyhlášena za památný strom Městským úřadem Milevsko dne 15.8.2000. Důvodem vyhlášení je její významný věk a také to, že je součástí kulturní památky. Obvod jejího kmene ve výšce 1,3 m činil 695 cm ke dni 1.1.2012. Ke stejnému datu byla její celková výška změřena na 22 m, výška koruny 19 m a šířka koruny 24 m. Ke dni 1.1.1994 byl její věk odhadován na 250 let. V roce 2024 je tomuto stromu přibližně 280 let. Zdravotní stav Lípy v Chyškách byl k 1.1.2012 vyhodnocen jako výborný, kdy strom kvete, plodí a probíhá na něm pouze řez kmenových výmladků. V roce 2019 byly na Lípě v Chyškách provedeny arboristické práce v celkové hodnotě 16 214 Kč.³⁴

Obr. 45 lokalita Lípy v Chyškách, Zdroj: Mapy.cz

Obr. 46 Lípa v Chyškách, 2023, Foto: autor

³⁴ Tato částka v sobě obsahuje i arboristické práce provedené na Žebrákovské lípě. Zdroj: Městský úřad Milevsko, odbor životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny.

8.18 Rohozovská lípa

Rohozovská lípa roste (viz Obr. 47) poblíž kapličky zasvěcené Panně Marii Sepekovské z konce 19. století, v nadmořské výšce 594 m. Přesné souřadnice její zeměpisné polohy jsou 49°50'13.389" severní šířky a 14°41'45.867" východní délky.

Rohozovská lípa je lípou velkolistou, jejíž obecná charakteristika, botanické znaky, rozšíření a stanoviště jsou popsány v kapitole 8.1.

Za památný strom byla Rohozovská lípa (viz Obr. 48) vyhlášena dne 18.4.2000 Městským úřadem Milevsko. Její vysoké stáří a také to, že tvoří významnou dominantu nejen usedlosti, u které roste, ale i celé obce, jsou důvody, pro které byla za památný strom tato lípa vyhlášena. K 16.11.2011 byl obvod jejího kmene ve výšce 1,3 m změřen na 530 cm. Celková výška této lípy byla k 1.1.2012 změřena na 30 m, s výškou koruny 26 m a šířkou koruny 14 m. Odhad jejího stáří byl ke dni 1.1.1994 proveden na 325 let. V roce 2024 je tak této lípě zhruba 355 let. Zdravotní stav byl k 1.1.2012 vyhodnocen jako dobrý, kdy strom kvete a plodí. Ve 4 m nad zemí je na lípě pahýl o průměru 50 cm a v 6 m nad zemí o průměru 30 cm (viz Obr. 49). V roce 2017 byly na Rohozovské lípě provedeny arboristické práce v celkové hodnotě 17 850 Kč.³⁵

Obr. 47 lokalita Rohozovské lípy,
Zdroj: Mapy.cz

Obr. 48 Rohozovská lípa, 2023,
Foto: autor

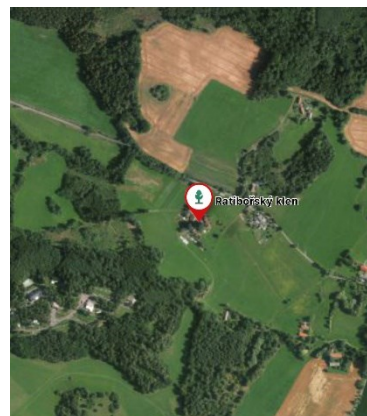

Obr. 49 pahýly Rohozovské lípy,
2023, Foto: autor

³⁵ V této části jsou obsaženy i arboristické práce provedené na Božetické lípě. Zdroj: Městský úřad Milevsko, odbor životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny.

8.19 Ratibořský klen – Nálesí

Ratibořský klen se nachází na samotě (viz Obr. 50) u hospodářské budovy, severozápadně od obce Nálesí, v nadmořské výšce 616 m. Přesné souřadnice jeho zeměpisné polohy jsou 49°53'83.903" severní šířky a 14°38'76.761" východní délky. Jde tak o nejseverněji položený památný strom na území ORP Milevsko.

Obr. 50 lokalita Ratibořského klenu v Nálesí, Zdroj: Mapy.cz

Ratibořský klen v Nálesí je javor klen (*Acer pseudoplatanus* L.). Jde o převážně statný, soliterní strom, který bývá skvostně rozvinutý. Je zpravidla 30-40 m vysoký, s klenutou korunou rostoucí na rovném a silném kmeni. Jeho příbuznými druhy jsou javor heldreichův (*Acer heldreichii*)³⁶, javor tatarský (*Acer tataricum*)³⁷, javor pensylvánský (*Acer pensylvanicum*)³⁸ a javor rezavožilný (*Acer rufinerve*)³⁹.

Větve javoru kleny jsou velmi husté a nepravidelně rozvětvené. Listy má většinou pětilaločné, kdy přední 3 laloky jsou větší a zbylé 2 zřetelně menší. Květy jsou zhruba v 10-12 cm dlouhých a převislých latách se žlutavě zelenou barvou. Plodem jsou dvounažky s křídly, které svírají přibližně pravý úhel.

Javor klen je rozšířen po celé Evropě. V původních středohorských oblastech již není tolik četný a je často vysazován v parcích a zahradách. Jde o důležitý lesní strom, který roste ve smíšených horských bučinách až po stromovou hranici. V nížinách bývá zastoupen poněkud méně.

Ratibořský klen v Nálesí (viz Obr. 51) byl za památný strom vyhlášen Městským úřadem Milevsko dne 17.8.2000. Důvody jeho vyhlášení jsou takové, že jde o významný strom svým stářím s výraznou morfologií, který tvoří esteticky vhodný

Obr. 51 Ratibořský klen-Nálesí, 2023, Foto: autor

³⁶ Čepel jeho listů je vykrojená v zubaté laloky a roste v hornatých lesích Balkánu.

³⁷ Listy jsou srdčité a plody svírají ostrý úhel. Původní rozšíření tohoto druhu je jihovýchodní Evropa.

³⁸ Má nápadnou bíle pruhovanou borku, listy vybíhají ve 3 dlouhé špičky a jeho domovem je východ USA a Kanada.

³⁹ Listy mají jeden velký a 2 menší postranní laloky vybíhající do špičky. Má podobný vzhled jako javor pensylvánský a je vysazován v zahradách a parcích.

doplňk usedlosti i krajiny. K 1.1.2012 činil obvod jeho kmene ve výšce 1,3 m 400 cm. Jeho celková výška byla ke stejnému datu změřena na 25 m, s výškou koruny 20 m a šířkou koruny 14 m. Odhad jeho stáří byl proveden k datu 1.1.1994 na 190 let. V roce 2024 je tak tomuto stromu přibližně 220 let. Jeho výborný zdravotní stav se od 1.1.2000 změnil na dobrý, kdy strom kvete a plodí. Tak byl vyhodnocen k 1.1.2012. Je na něm zhruba ve výšce dvou třetin provedena vazba větví v koruně a také bezpečnostní a zdravotní řezy. Během let 2017-2023 nebyly na Ratibořském klenu v Nálesí provedeny žádné arboristické práce.

8.20 Jenišovický javor

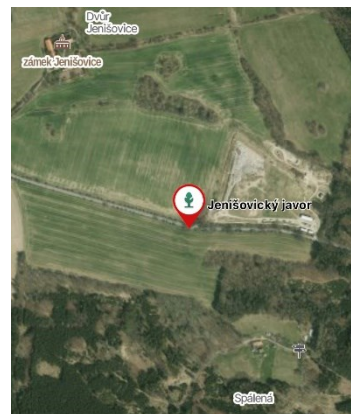
Jenišovický javor roste u silnice (viz Obr. 52) nedaleko skládky odpadu Jenišovice, v nadmořské výšce 524 m. Přesné souřadnice jeho zeměpisné polohy jsou 49°47'32.392" severní šířky a 14°33'80.006" východní délky.

Jenišovický javor je javor stříbrný (*Acer saccharinum* L.), což je opadavý strom, vysoký přibližně 25-30 m. Jeho koruna je řídká, směrem k vrcholu vysoce klenutá. Jeho příbuzným druhem je javor červený (*Acer rubrum*)⁴⁰. Velcí jedinci bývají často lámání větrem. Míza javoru stříbrného je cukernatá a severoameričtí indiáni z ní získávali cukr.

Větve javoru stříbrného jsou štíhlé a příkře vzpřímené. U starších jedinců je borka hladká s šedou barvou, která je potažená jemnou sítí lišt s plochými žlábkami. Listy jsou hluboce vykrojené s nestejně velkými 5 laloky a dlouhým řapíkem, zhruba 10-15 cm dlouhé a 10 cm široké. Na líci mají listy svěží matně zelenou barvu, na rubu jsou stříbřité a chlupaté. Na podzim se potom zbarvují žlutě, výjimečně mají i červené odstíny. Květy má javor stříbrný jednopohlavné, kdy samčí jsou krátce stopkaté, zatímco samičí dlouze stopkaté. Plodem jsou okřídlené nažky, které svírají ostrý úhel a jedno křídlo bývá často méně vyvinuté.

Javor stříbrný pochází ze Severní Ameriky. Pro svůj rychlý růst se převážně tento druh vysazuje ve větších městských parcích.

Jenišovický javor (viz Obr. 53) byl za památný strom vyhlášen dne 11.1.2001 Městským úřadem Milevsko. Důvody jeho vyhlášení jsou takové, že se jedná o vzácný druh javoru v této lokalitě a také je významný svým vzhledem a stářím. K 1.1.2012 byl obvod jeho kmene ve výšce 1,3 m změřen na 453 cm. Ke stejnému datu byla jeho celková výška 24 m, s výškou koruny 22 m a šířkou koruny 18 m. Odhad jeho stáří byl proveden k 1.1.2000 na 180 let. V roce 2024 je tomuto javoru zhruba 204 let. Zdravotní stav byl k 1.1.2012 výborný, kdy strom

Obr. 52 lokalita Jenišovického javoru, Zdroj: Mapy.cz

Obr. 53 Jenišovický javor, 2023, Foto: autor

⁴⁰ Je rozšířen ve stejné oblasti jako javor stříbrný. Má 3-5 laločné listy, které jsou 6-10 cm dlouhé a je pro ně typické vínově červené zbarvení během podzimu.

kvete, plodí, ale neklíčí. V roce 2022 byly u Jenišovického javoru provedeny arboristické práce v celkové hodnotě 52 000 Kč.⁴¹

⁴¹ V této části jsou obsaženy i arboristické práce provedené u Sádeckého dubu, Jenišovické hrušně a Javoru na Vinicích. Zdroj: Městský úřad Milevsko, odbor životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny.

8.21 Jenišovická hrušeň

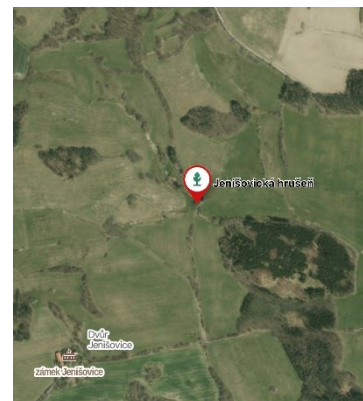
Jenišovická hrušeň roste (viz Obr. 54) v údolí u potoka vedle polní cesty z Jenišovic do Něžovic, v nadmořské výšce 518 m. Její přesné souřadnice zeměpisné polohy jsou 49°48'20.583" severní šířky a 14°33'95.383" východní délky.

Jenišovická hrušeň je hrušeň obecná (*Pyrus communis* L.), což je strom vysoký 15-25 m s podlouhle vejčitou korunou. Od jabloně se odlišuje svou borkou, hnědými větvkami s kolci, jemně pilovitým a dlouze řapíkatým listem, bílým květem a tvarem malvice, která je hruškovitá. Má význam především jako ovocná dřevina a oproti jabloni není tolik odolná vůči mrazu.

Mladé větve jsou přímé a štíhlé se žlutohnědou barvou, starší pak popelavě šedavé. Hladká kůra se po 20. roce života mění v rozpukanou borku s destičkami. Listy hrušně obecné jsou okrouhle vejčité, krátce zašpičatělé a po obvodu jemně pilovité. Řapík je zhruba stejně dlouhý jako čepel. Květy jsou oboupohlavné a seskupené v chudých chocholících na postranních větvích. Plody rostou buď jednotlivě, nebo po 2-3 na tenkých a dlouhých stopkách. Jsou jimi malvice kulovitěho nebo hruškovitěho tvaru. Ve svém pouzdru mají plody 5-10 černých semen.

Hrušeň obecná se vyskytuje v mírných pásmech obou zemských polokoulí. U nás je ojedinělou příměsí listnatých lesů, rostoucí od lužních poloh až do spodního pásma bučin. Roste na poloslunných stanovištích v půdách, které nejsou až tak bohaté na živiny.

Jenišovická hrušeň (viz Obr. 55) byla Městským úřadem Milevsko vyhlášena za památný strom dne 15.8.2000. Důvody jejího vyhlášení jsou takové, že se jedná o významný strom svým stářím, který má mimořádně vyvinutou, pravidelnou korunu a tvoří významnou dominantu krajiny. Obvod jejího kmene ve výšce 1,3 m byl k 1.1.2012 změřen na 290 cm. Její celková výška byla ke stejnému datu změřena na 20 m, s výškou koruny 18 m a šířkou koruny 15 m. K 1.1.1994 byl proveden odhad jejího stáří na 180 let. V roce 2024 je tak tomuto stromu přibližně 210 let. Zdravotní stav k 1.1.2012 byl

Obr. 54 lokalita Jenišovické hrušně,
Zdroj: Mapy.cz

Obr. 55 Jenišovická hrušeň, 2023,
Foto: autor

vyhodnocen jako velmi dobrý, kdy strom kvete a plodí. V roce 2022 byly na Jenišovické hrušni provedeny arboristické práce v celkové hodnotě 52 000 Kč.⁴²

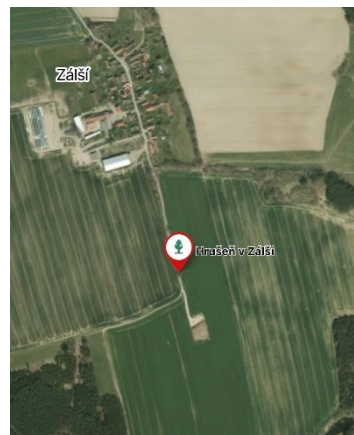
⁴² V této části jsou započítány i arboristické práce provedené u Sádeckého dubu, Jenišovického javoru a Javoru na Vinicích. Zdroj: Městský úřad Milevsko, odbor životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny.

8.22 Hrušeň v Zálší

Hrušeň v Zálší se nachází zhruba 300 m jižním směrem od obce Zálší (viz Obr. 56), poblíž kříže z roku 1882, v nadmořské výšce 465 m. Přesné souřadnice její zeměpisné polohy jsou 49°40'51.889" severní šířky a 14°41'16.886" východní délky.

Jedná se o hrušeň obecnou, jejíž obecná charakteristika, botanické znaky, rozšíření a stanoviště jsou popsány v kapitole 8.21.

Hrušeň v Zálší (viz Obr. 57) byla za památný strom vyhlášena dne 11.1.2001 Městským úřadem Milevsko pro svůj vzhled a také, že tvoří významný krajinný prvek v dané lokalitě. Obvod jejího kmene ve výšce 1,3 m činil k 1.1.2012 380 cm. Ke stejnému datu byla její celková výška 18 m, s výškou koruny 17 m a šířkou koruny 14 m. K 1.1.2000 byl proveden odhad jejího stáří na 120 let. V roce 2024 je této hrušni přibližně 144 let. K tomuto datu byl její zdravotní stav zhodnocen jako velmi dobrý a v tomto stavu byla vyhodnocena ještě k 1.1.2012. Údaje o jejím fyziologickém stavu v odborné databázi chybí. V 7 m nad zemí byla provedena vazba větví (viz Obr. 58). Během let 2017-2023 nebyly na Hrušni v Zálší provedeny žádné arboristické práce.

Obr. 56 lokalita Hrušně v Zálší,
Zdroj: Mapy.cz

Obr. 57 Hrušeň v Zálší, 2023,
Foto: autor

Obr. 58 vazba větví Hrušně v Zálší,
2023, Foto: autor

8.23 Kučeřský jalovec

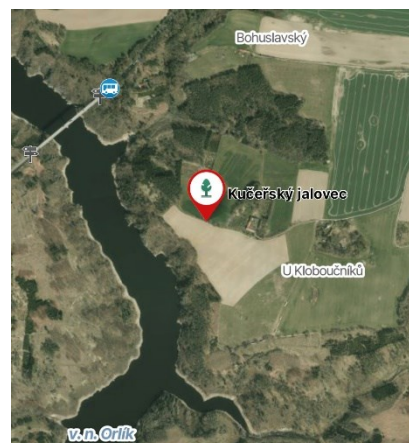
Kučeřský jalovec roste jihozápadně od obce Kučeř, nedaleko vodní nádrže Orlik (viz Obr. 59), v nadmořské výšce 401 m. Jde tak o nejnižze rostoucí památný strom na území ORP Milevsko. Jeho přesné souřadnice zeměpisné polohy jsou 49°42'46.283" severní šířky a 14°23'12.692" východní délky.

Kučeřský jalovec je jalovec obecný (*Juniperus communis* L.). Jedná se o neopadavý jehličnan keřovitého vzrůstu, který je velmi odolný a přizpůsobivý. Jalovec je šlechtěn již od roku 1560 a v současnosti tak existuje zhruba 50 zahradnických kultivarů. Má léčebné účinky a používá se také jako diuretikum k dezinfekci močových cest.

Jde o velmi variabilní dřevinu, která může mít formu poléhavého či plazivého keře, nebo i stromu. Borka je u starších stromů červenavě hnědá a odlupuje se v úzkých a podélných pruzích. Jehlice rostou v pravidelných trojčetných přeslenech. Mají tmavě zelenou, případně modrozelenou barvu a jsou ostře zašpičatělé. Jalovce jsou dvoudomé rostliny⁴³. Samčí šištice jsou žluté, dlouhé 4-5 mm a podobají se malým pupenům. Samičí šištice dozrávají po opylení v útvary zvané galbuly⁴⁴.

Jalovec obecný je rozšířen téměř po celé Evropě a severní části Asie. Vyskytuje se převážně ve středních polohách na slunných stanovištích, kde je vyšší zastoupení pastvin. Může také růst ve světlých lesích, nejčastěji v doubravách a reliktních borech, či na skalnatých svazích údolí řek.

Kučeřský jalovec (viz Obr. 60) byl za památný strom vyhlášen Městským úřadem Milevsko dne 18.4.2000. Důvody, pro které byl zrovna tento strom vyhlášen za památný jsou takové, že je významný svým stářím a tvoří hodnotnou dominantu krajiny. Obvod jeho kmene ve výšce 1,3 m činil k 1.1.2012 33 cm. K témuž datu byla jeho celková výška 8 m, se šířkou koruny také 8 m. Odhad jeho věku byl proveden k 1.1.1994 na 220 let. V roce

Obr. 59 lokalita Kučeřského jalovce, Zdroj: Mapy.cz

Obr. 60 Kučeřský jalovec, 2023, Foto: autor

⁴³ Kučeřský jalovec je samičího pohlaví.

⁴⁴ Jde o drobné šišky, které mají zdužnatělé semenné šupiny.

2024 je tomuto stromu přibližně 250 let. Zdravotní stav byl ke stejnému datu vyhodnocen jako velmi dobrý. K 1.1.2012 již jako dobrý, kdy strom stále kvete a plodí. Na Kučeřském jalovci je provedena vazba (viz Obr. 61). Během let 2017-2023 nebyla u tohoto památného stromu provedena žádná arboristická práce.

Obr. 61 vazba Kučeřského jalovce, 2023, Foto: autor

9 Závěr

Památné stromy Milevska tvoří nejčastěji významné prvky v krajině, ve které rostou. Nejstarším památným stromem na tomto území je Dub u Květovské obory, kterému je k letošnímu roku přibližně 630 let. Nejmladším památným stromem je potom Hrušeň v Zálší, kterému je dnes přibližně 150 let. Milevské památné stromy byly nejčastěji vyhlášovány v letech 2000 a 2001. Naposledy byly za ně vyhlášeny Jickovické lípy v roce 2008 a Borovanský dub v roce 2009. Všechny tyto stromy vyhlásil za památné Městský úřad Milevsko, který je zároveň orgánem ochrany přírody, jež se o památné stromy v této oblasti stará. Nejvíce zastoupeným druhem mezi milevskými památnými stromy jsou lípy velkolisté. Nejvyšším památným stromem je Lípa u hřbitova, s celkovou výškou 34 m. Nejnižším je Kučeřský jalovec, s celkovou výškou 8 m. Památným stromem s největším průměrem kmene ve výšce 1,3 m je Lípa v Chyškách. Jeho hodnota je 695 cm. Naopak nejmenší průměr kmene má s 33 cm Kučeřský jalovec. V nejvyšší nadmořské výšce, 656 m.n.m., roste z milevských památných stromů Lípa v Chyškách. V nejnižší, ve výšce 401 m.n.m. pak Kučeřský jalovec. Podle zeměpisných souřadnic je nejseverněji rostoucím památným stromem, na území ORP Milevsko, Ratibořský kmen v Nálesí. Nejjižněji pak roste Borovanský dub. Nejvíce na západě roste Jickovický habr, naopak nejvýchodněji Srlínská lípa. Zdravotní stav je u většiny milevských památných stromů velmi dobrý. Nejvíce poškozenými se jeví Dub u Květovské obory a vyšší lípa z Lip v Zahrádce. Příčinou je velká centrální dutina v jejich kmenech. Zdaleka ne u všech milevských památných stromů proběhly v letech 2017-2023 arboristické práce. Doufejme, že do budoucna bude o ně dobře postaráno, jelikož jsou památné stromy významné pro svou majestátnost a stáří. Majestátnost je dělá jedinečnými mezi ostatními rostoucími dřevinami. Jejich stáří je mnohdy tak vysoké, že se do něho vejde život několika lidských generací. Stávají se tak významnou součástí přírody, kterou je bezpochyby potřeba chránit.

10 Literatura

Český statistický úřad. Počet obyvatel ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností České republiky k 1. 1. 2023 [online] [cit. 11.4.2024]

Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/191186757/1300722302.pdf/e8509896-4d8a-45d0-a24d-d71e49af9bc2?version=1.1>

Odborná databáze památných stromů Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky. [online] [cit. 11.4.2024]

Dostupné z: <https://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/odps/pstromy/index.php?>

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky. Památné stromy. [online] [cit. 11.4.2024]

Dostupné z: <https://nature.cz/pamatne-stromy>

Městský úřad Milevsko, odbor životního prostředí pro ochranu přírody a krajiny. [online] [cit. 11.4.2024] Dostupné z: <https://www.milevsko-mesto.cz/mestsky-urad/struktura-uradu/odbor-zivotniho-prostredi>

Zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších právních předpisů. [online] [cit. 11.4.2024]

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-114>

Vyhláška ministerstva životního prostředí České republiky č 395/1992 Sb. ze dne 11. června 1992, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších právních předpisů. [online] [cit. 11.4.2024] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-395>

DVOŘÁKOVÁ, Lenka, 2011. Milevsko. Dějiny, osobnosti, památky. Diplomová práce. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta. [online] [cit. 8.4.2024] Dostupné z: <https://theses.cz/id/5uy1wp/>

HLADKÝ, Jiří, 2007. *Kapličky, boží muka, výklenkové kapličky a zvoničky na Milevsku a Písecku*. Vyd. 1. Milevsko: Město Milevsko, 140 s. ISBN 978-80-254-0640-3.

HLADKÝ, Jiří, 2014. *Kříže a křížky na Písecku a Milevsku*. Svazek obcí Milevska. 180 stran. ISBN 978-80-260-7297-3.

HRUŠKOVÁ, Marie a LUDVÍK, Bedřich, 2006. *Paměť stromů*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 255 s. ISBN 80-204-1500-9.

CHADT-ŠEVĚTÍNSKÝ, Jan Evangelista, ed., 1913. *Staré a památné stromy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: popisy 320 vzácných stromů se 160 obrazy význačných druhů*. 2., rozmn. vyd. V Písku: Nákladem vlastním, 215 s. [online] [cit. 8.4.2024] Dostupné z:

<https://ndk.cz/view/uuid:1a4884f0-9b07-11ed-b503-5ef3fc9bb22f?page=uuid:161d6cda-b1b7-4ab2-a457-97acd637d313>

JÁKL, Pavel, 2010. *Encyklopedie pivovarů Čech, Moravy a Slezska. II. díl, Jižní Čechy*. 1. vyd. Praha: Libri, 787 s. ISBN 80-7277-225-2.

JELÍNKOVÁ, Jitka, 2021. *Zákon o ochraně přírody a krajiny*. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, Praktický komentář, 525 s. ISBN 978-80-7676-021-9.

KREMER, Bruno P., 1995. *Stromy: v Evropě zdomácnělé a zavedené druhy*. Praha: Knižní klub, Průvodce přírodou, 287 s. ISBN 80-85830-92-2

Milevsko: Milevské muzeum, 2018. *Moje Milevsko*. Vydání první., 223 s. ISBN 978-80-905350-6-0.

NĚMEC, Jan a kol., 2003. *Památné stromy v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. 1. vyd. Praha: Olympia, 221 s. ISBN 80-7033-781-8.

POKORNÝ, Jaromír a FÉR, František, 1964. *Listnáče lesů a parků*. 1. vyd. Praha: SZN, Lesnická knihovna. Malé lesnické atlasy; sv. 6. Lesnictví a myslivost roku 1964, 365 s.

REŠ, Bohumil, 1998. *Památné stromy*. Ochrana biologické rozmanitosti. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 63 s. ISBN 80-86064-12-3. [online] [cit. 11.4.2024] Dostupné z: https://envis.praha.eu/publikace_zp/CD_PamstromPrahy2011/knihy/ps_res.pdf

REŠ, Bohumil a ŠTĚRBA, Pavel, 2010. *Památné stromy: metodika AOPK ČR*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 76 s. ISBN 978-80-87051-39-9. [online] [cit. 8.4.2024] Dostupné z: <https://docplayer.cz/8039144-Pamatne-stromy-metodika-aopk-cr.html>

ZELENKOVÁ, Pavla, 2016. *Premonstrátský klášter a kostel sv. Jiljí v Milevsku a jejich stavební a architektonický vývoj ve středověku*. Praha, Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze, Katolická teologická fakulta, Ústav dějin křesťanského umění. [online] [cit. 8.4.2024] Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/73380>